

O zakliatom konferencierovi LUBOMÍR FELDEK Raz som sa unavil na prechádzke a ľahol som si pod strom do trávy, že si odpočiniem.

Nedaleko sa pásala koza. A tu zrazu — čo vidím? Koza, ako

sa pasie, tak prichádza stále bližšie ku mne, až sa pasie tesne pri mojom uchu a zrazu mi do toho ucha zašepká:

„Zachráňte ma, dobrý človeče! Ja nie som koza, ja som zakliaty konferencier.“

Konferencier, to je taký človek, čo na estráde ohlasuje, kedy je začiatok a kedy koniec programu, a medzitým sa ešte niekoľko ráz zjaví na javisku, povie do mikrofónu, aké číslo bolo, aké bude, a zamieša do toho pár hlúpych žartíkov. V publiku sem-tam niekto poznamená: „To je ale somár.“ No ako sa môže stať konferencier kozou?

„Nerozumiem vám,“ povedal som koze.

„Všetko vám vysvetlím,“ odvetila koza.

„Ešte minulý týždeň som bola človekom. Konferovala som, vlastne konferoval som tu, v neďalekej obci estrádu, usporiadanú z príležitosti Medzinárodného dňa detí. Po prejave predsedu miestnej pobočky Červeného kríža o význame krvi pre dieťa mala práve nasledovať dramtizovaná rozprávka O Popolvárovi v podaní ochotníckeho divadelného súboru. Vyšiel som na javisko, že ju ohlásim. Aj som začal „Vážení diváci! A teraz nasleduje ďalšie číslo nášho programu...“, keď tu zrazu vbehol z hľadiska na javisko akýsi dedko a kričal:

„Nevideli ste tu niekde kozu?“

„Čo tu chcete, dedko?“ skríkol som naňho.

A dedko vraví: „Stratila sa mi koza a tak sa mi zdá, že vbehla sem.“

„Sem nijaká koza nevbehla,“ vravím, „tu sa hrá divadlo, dedko, odíďte!“ A odvádzal som dedka z javiska, hoci sa vzpíeral.

Zatiaľ začali hrať divadlo. Otvorili oponu a uprostred javiska sedel drak, a hneď ako sa otvorila opona, mal ten drak zarevať. Lenže všetci herci boli z toho, ako nás ten dedko vyrušil, dopletení. Drak sedí a nereve. Šepkár zo šepkárskej búdky mu zašepkal:

„Máš zarevať!“

A ten drak myslel, že mu šepká, čo má povedať, a nahlas povedal: „Máš zarevať!“

Šepkár, keď to počul, zašepkal: „Doparoma, Jožo, čo to robíš?“

Draka totiž hral mládenec, ktorý sa volal

Jožo. A ten Jožo-drak si znova myslel, že mu šepkár šepká, čo má povedať, a nahlas povedal: „Doparoma, Jožo, čo to robíš?“

Videl som, že je zle, nechal som dedka dedkom, vrátil som sa na javisko a stiahol som Joža-draka za kulisy. A vtom už vošiel na javisko Popolvár a povedal: „Popolvár

vchádza obozretnými krokmi na javisko, uzrie princeznú a pokľakne pred ňou.“

To nemal povedať, lebo to bolo v tej knižke, podľa ktorej sme hrali, napísané v zátvorke, a čo je napísané v zátvorke, sa nehovorí, lenže herec, čo hral Popolvára, si tesne predtým, ako vošiel na javisko, pozeral v knižke, čo má hovoriť, a nevšimol si zátvorku. Ešte horšie bolo, že nijakej princeznej, pred ktorou by si mal pokľaknúť, na javisku nebolo. Popolvár nevedel, čo má urobiť, a tak pokľakol na prostriedku javiska a povedal: „Milá princezná.“

Princezná sa ešte pudrovala za kulisami, a keď počula, že ju Popolvár na javisku už oslovil, vykrikla: „Hneď!“ A chcela sa pudrovať ďalej, ale vzal som jej pudrenku z ruky a vystrčil na javisko.

„Kto si, odvážny junák?“ zvolala princezná.

Popolvár bol obrátený na opačnú stranu, než z ktorej vbehla princezná, a strašne sa preľakol. Chcel vyskočiť, ale spadol a na zemi povedal: „Som odvážny junák Popolvár a prichádzam ťa vyslobodiť z drakovho zajatia. Ó, kiežby sa ti to podarilo, odvážny Popolvár! Môj muž drak sa o chvíľu vráti!“

„To mala hovoriť ona!“ zašepkal šepkár, keď videl, že Popolvár okrem toho, čo mal povedať sám, hovorí aj to, čo mala povedať princezná.

„To mala hovoriť ona,“ povedal Popolvár.

„To som mala hovoriť ja,“ povedala princezná, keď videla, že Popolvár ešte stále nič nechápe, a znova povedala: „Ó, kiežby sa ti to podarilo, odvážny Popolvár! Môj muž drak sa o chvíľu vráti!“

Vtedy spadla kulisa a ja som vbehol na javisko, aby som ju zdvihol. Popolvár myslel, že sa to už vracia drak, a vykrikol: „Zhyň, strašný drak!“

A vrazil mi do srdca drevený meč. Teda akože do srdca, v skutočnosti mi ho zasunul za košeľu. Tento figel mal Popolvár dobre nacvičený — lenže nie so mnou, ale s Jožom, ktorý hral draka. Videl som, že obecnstvu treba všetko vysvetliť a najlepšie bude, ak všetko začneme hrať znova. Preto som pri-

Kde je dobre a kde najlepšie

RUDO MORIC

Svrček

Vracali sa tou istou poľnou cestou.

„Pozor, Maroš, nestúp naň!“ chytil dedko vnúčika za plece.

Maroš pozrie pod nohy a v prachu sa mece chrobák. Čierny ani žúžol ligoce sa na slnku. Obrátený je dolu chrbtom a trepoce nožičkami.

„Veď je to iba chrobák,“ čuduje sa Martin.

„To nie je iba chrobák, to je svrček.“

„A to nie je chrobák?“ pýta sa chlapča.

„Svrček nám obveseľuje život. Vyhráva, aby nám nebolo smutno.“

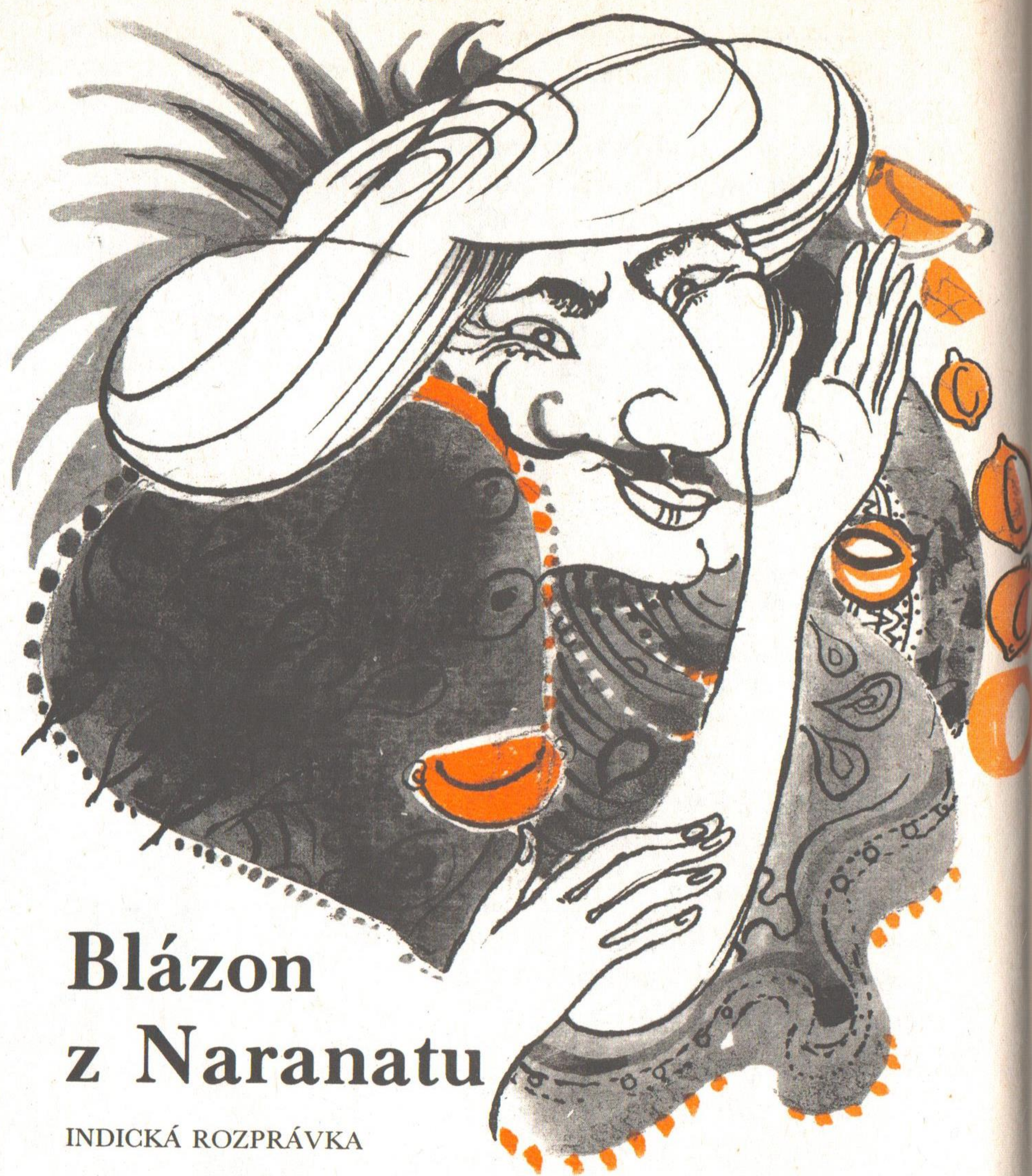
Dedko odlomil vršok z černobyle, ošúpal listy a holú stonku priložil k svrčkovým nohám. Svrček sa zaraz prichytil o bylku.

Dedko ho položil aj s ňou do strniska.

Čierny svrček urobil hop-skok a už ho nebolo.

6

Blázon z Naranatu

INDICKÁ ROZPRÁVKA

Kedysi dávno žil v Kerale blázon z Naranatu.

Tento človek vystrojil raz hostinu na oslavu svojich narodenín. Nakúpil ryžu, zeleninu a všetky ostatné potrebné veci. Najal si aj niekoľko kuchárov. Keďže nemal dosť veľkých hrncov a misiiek, popožičiaval si ich od susedov.

Oslava sa skončila, a blázon požičané nádoby nevracia. Až keď uplynulo niekoľko mesiacov, začne navštevovať susedov, pričom ku každému hrncu či miske pridáva aj takú istú malú nádobu.

Ľuďom sa to nevidelo, nuž sa ho pýtajú, prečo to robí.

„Všetky hrnce a nádoby som dal do pivnice,“ vysvetľoval blázon, „a tá pivnica má nejakú čarovnú moc. Môže oživiť všetko, čo sa do nej dá. Jedného dňa, keď som do nej pozrel,

všetky hrnce a misky spievali a tancovali. Nechcel som ich vyrušovať, a tak som dvere zatvoril. Keď som po čase opäť do nej vošiel, každý hrniec už mal dieťa. A keďže mi hrnce nepatria, nemôžu mi patriť ani ich deti. Dávam vám teda iba to, čo vám patrí.“

Prešlo niekoľko mesiacov. Blázon z Naranatu sa rozhodol pripomenúť si výročie otcovej smrti. Chcel to urobiť veľkolepým spôsobom, a tak na hostinu pozval tisíc hostí.

Keďže znova potreboval hrnce, zašiel k susedom. A tí mu ich nielen ochotne dávali, ale ich priniesli aj do domu.

Hneď ako bolo po slávnosti, blázon si tajne prenajal dva veľké člny. Naložil do nich všetky hrnce a misky a odviezol ich do mesta. Tam ich predal a dostal za ne veľa peňazí.

Dni sa míňali. Ľudia, ktorí mu požičali hrnce, chceli ich nazad.

„Chcete svoje hrnce?“ pýtal sa blázon. „Ale ja už nemám ani jeden.“

„Neklam!“ kričali naňho ľudia. „Požičali sme ti predsa na slávnosť všetky naše nádoby!“

„Nekričte na mňa!“ odvetil ľuďom blázon. „Veď ja nezapieram, že ste to urobili. Lenže ja som dal vaše hrnce do pivnice, a tam nie sú.“

„A kde teda sú?“ pýtali sa nahnevaní ľudia.

„Neviem,“ odvetil blázon.

Keď ľudia zistili, že blázon im hrnce nevráti, dali celú vec na súd.

Blázon z Naranatu predstúpil pred sudcu.

„Si obvinený, že si podviedol týchto ľudí,“ vraví mu sudca. „Prikazujem ti teda, aby si im ihneď vrátil všetky hrnce.“

„Pane,“ odpovedal blázon, „mám pivnicu, čo má čarovnú moc. Raz som dal do nej niekoľko hrncov a každému sa narodilo dieťa. Všetci títo ľudia, ktorí ma teraz obviňujú, boli šťastní, že ich hrnce mali deti. Keď som im hrnce vracal, prijali s hrncom-matkou aj hrniec-dieťa. Nuž ale teraz sa stala smutná vec. Nádoby v pivnici umreli, nezostala ani jediná. Ak teda, pane, pripustíte narodenie, potom musíte pripustiť aj smrť.“

Sudcovi sa bláznove slová páčili, a tak ho prepustil na slobodu.

Prel. OLGA ROVENSKÁ

Keď sa dedko vrátil k chlapcovi, povedal:

„Stále ich je menej a menej. Prachmi ničime burinu a s ňou aj užitočnú chrobač. Veru zle to robíme!“ Potom sa zasmial a doložil: „Uvidíš, ako nám bude vyhrávať ten čierny muzikant.“

A naozaj.

Podvečer, keď všetko okolo stíchlo, aj vietor ustal, topole prestali šumieť, dedko s vnukom sedeli na lavičke. A všade naokolo sa ozývala muzika.

Svrčky húdli, vŕzgali na husličkách.

„Počuješ ten koncert?“ chytil dedko vnuka za ruku.

„Počujem... To tebe, dedko, vyhrávajú, lebo si im zachránil kamaráta.“

„Možno,“ pokrčil dedko plecami. „Dobrym ľuďom príroda vie byť vďačná.“

Dedko počúval. Počúval aj Maroš a pritom hútal o tom, že nie je chrobák ako chrobák.

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE PETER CPIN

7

Prieskumná hliadka

JAROSLAV REZNÍK

Z doliny sa ozval temný hukot motorov. O chvíľu sa spoza zákruty vynoril obrnený transportér. Hneď za ním druhý.

„Fašisti, pán čatár!“ zašepkal vojak Kučeravý.

„Vidím,“ odsekol čatár a dodal: „Desiatnik Tirek, zistiť presný počet a zloženie nepriateľa!“

„Rozkaz!“ ozvalo sa odkiaľsi spoza stromu.

Potom bolo chvíľu ticho, len v doline hučali obrnené transportéry. Nemeckí samopalníci sedeli v nich vyrovnané ako na vojenskej prehliadke.

„Prepadneme ich?“ ozval sa spoza čatárovho chrbta vojak Mazura.

„Nie sme prepadová jednotka, ale prieskumná hliadka, vojak Mazura!“ odvrkol čatár Nebiljak a ani sa neobzrel. Po chvíli však dodal: „Najdôležitejšie je neprezradiť sa, splniť bojovú úlohu.“

„Škoda, máme ich ako na dlani,“ sklama-ne zašepkal vojak Mazura.

Čatár Nebiljak ho už chcel zahriaknuť, chcel mu povedať niečo ostré, čosi o vojenskej

disciplíne, no potom si spomenul na prebdené noci, na hrdinstvo týchto slovenských a českých chlapcov, na ich túžbu konečne uvidieť a prekročiť hranice milovanej vlasti. Už teraz volali Duklianský priesmyk „bránou k domovu“. No tá „brána“ bola ešte stále zatvorená, ešte stále ju neotvorili, hoci... hoci ju už majú na dosah. Stačí natiahnuť ruku a...

To všetko si čatár Nebiljak uvedomil v priebehu niekoľkých sekúnd, a preto vojakovi Mazurovi odpovedal mierne, skoro až láskavo.

„Vydrž! Dočkáš sa!“

Medzitým transportéry zmizli za zákrutou. Zostal po nich iba štipľavý zápach dymu a stále slabnúci hukot.

„Vztyk!“ zavelil čatár Nebiljak a rýchlo vyskočil z úkrytu. Potom vydal ďalšie rozkazy: „Budeme ich sledovať! Musíme zistiť, či je to len bezvýznamný manéver, alebo súčasť ústupu do hĺbky priesmyku. Okrem toho treba zistiť obranné pozície nepriateľa a jeho silu. A teraz vpred!“

Dlho kráčali mlčky. Nikto neprehovoril ani slova. Čoskoro však stromy začali rednúť a pred hliadkou sa zjavila rozsiahla lúka. Všetci zastali.

„Pán čatár!“ zašepkal desiatnik Tirek a položil čatárovi ruku na plece. Hlas sa mu nápadne triasol.

„Čo je, desiatnik? Stalo sa niečo?“ prísne sa opýtal čatár Nebiljak.

„Vidím... vidím...“ desiatnikov hlas sa čudne zadŕhal. Čatár Nebiljak mu pozrel zblízka do tváre.

„Veď ty plačeš, desiatnik.“

„Ja... ja... poznám tento kraj. A tam pred nami, uprostred lúky, to je hraničný stĺp!“

Spoza čatárovho chrbta sa ozval šepot vojaka Mazuru:

Vojak

MILAN LECHAN

**Vojak Prokop
kope okop.
Zamaskoval si telo
skoro celé
v skorocle.
A potom dobre mieri,
aby nám bolo dobre v mieri.**

**Vojačik, vojačik,
dajže nám odznačik.**

„Československo! Naša vlasť! Čo som sa načakal na túto chvíľu!“

Prvý sa spamätal čatár Nebiljak. V okamihu pochopil slávnosť chvíle, ale aj neúprosný tlak vojenskej povinnosti.

„Desiatnik Tirek, píš!“ energicky zavelil.

„Rozkaz!“ ozval sa zvučným hlasom desiatnik Tirek. Dojatie stačil potlačiť až na dno svojho srdca. Neúprosné zákony vojenských povinností opäť nadobudli prevahu, všetko ostatné muselo nabok.

„Poľsko-československá hranica, 6. októbra 1944, 8 hodín ráno,“ diktoval čatár Nebiljak a desiatnik Tirek sústredene písal do ošúchaného zápisníka. Ostatní sa ani nepohli.

„Prieskumná hliadka druhého práporu Prvej československej brigády pod velením čatára Nebiljaka, v zostave desiatnici Tirek a Pačil, vojaci Hejda, Kučeravý, Terehaňa,

Nemrich, Koubek a Mazura z roty automatčikov podporučíka Bileja dosiahla ako prvá československé hranice na hradskej v priesmuku a...“ čatár Nebiljak už nemohol potlačiť dojatie. Všetky tie dlhé mesiace snov, túžob, nádejí a čakania na tento okamih prepukli plnou silou a on im už nemohol zahatať cestu. Po líkach mu tiekli slzy a celé telo sa mu neprirodzene mykalo. Odvrátil sa nabok a oprel si hlavu o strom.

Vojaci dobre vedeli, aký rozkaz chcel vydať ich veliteľ. Vojak Hejda vytiahol spoza blúzy československú zástavu a rozvinul ju. O chvíľu už skupinka vojakov prískokmi mierila k hraničnému stĺpu.

Podúval severný vietor. Nie prudký, skôr mierny, no mal dosť síl, aby zdvihol vztýčenú zástavu.

Spievajúci peciar

JÁN ŠTIAVNICKÝ

Mali kedysi v slávnom kráľovskom meste Vlachoch svojho richtára i podrichtára, dvoch boženíkov, nočného vartáša i hodinára. Ani jeden z nich však takú slávu mestu neurobil ako peciar Benedikt. Už to, ako si majster Benedikt vyberal miesto, kam postaviť budúcu pec, stálo za to. Obyčajne si stal doprostred izby a potom sa začal krútiť, otáčať, pričom si mrmlal: „Tam by neťahala... tam by nevyzerala dobre... v kúte by sa stratila... Už to mám!“

V tej chvíli sa tvár majstra peciara rozjasnila.

„Tu ju postavíme. Tu, medzi okná a dvere.“

Potom dal majster Benedikt nanosiť do miestnosti tehly, hlinu a pustil sa do stavania. Ruky mu robili jedna radosť, ale ani ústa neodpočívajú. Pospevoval si jednu pesničku za druhou a prestal až vtedy, keď zavola na gazdinú:

„Pec je hotová! Musíme ju pokrstiť.“

Gazdiná už vedela, čo má urobiť. Podala majstrovi peciarovi do rúk kalištek a zazdravkala:

„Nech vám padne na úžitok, pán Benedikt!“

„Hoho! Ten nepatrí mne,“ zasmial sa majster peciar a obrátil sa k hotovej peci. Dokorán otvoril dverka, vychrstol medovinu na rošt a vážnym hlasom preriekol: „Bodaj v tebe všetko drevo zhorelo, každá polievka sa v poriadku uvarila a pečenka upiekla.“

Nepostavil peciar Benedikt ani jednu takú pec, ktorá by dymila. A pretože si pri robote ešte aj spieval, chýr o ňom najprv prebehol po celom kráľovskom meste Vlachoch, odkiaľ preskočil k bližším i ďalším susedom, až sa dostal do Levoče i Kežmarku a odtiaľ ho ktosi doniesol až na Spišský hrad, kde vtedy namiesto neprítomného hradného pána vládol kapitán Uram.

„O obyčajnom peciarovi sa toľko hovorí?“ opýtal sa Uram a spod spusteného obočia sa pozrel na klebetníka.

„Veru hovorí. Už ho ľudia inakšie ani nevolajú, len ctihodný pán majster Benedikt, alebo ešte honosnejšie — spievajúci peciar.“

DANIEL HEVIER

Ako maľuje jeseň

Mieša oker
so zlatou,
oranžovou
so žltou,
fialovou
s hnedou
a hrdzavú
s bledou.

Frka farby bez ladu a skladu
na sad, polia, lúky, na záhradu.

Potme

Potme býva každá krava čierna,
to je dobré pre teba i pre mňa.

Podojíme jednu takú kravu:
budeme mať od nej čiernu kávu.

Myška a mačka

JÁN ONDRUŠ

*Myška myšičkuje,
mačka mačičkuje.*

*Myška zanožičkovala,
za stoličku sa zastoličkovala.*

*Mačka zanožičkovala,
cez stoličku sa prestoličkovala.*

*Myška zanožičkovala,
do topánky sa zatopánkovala.*

*Mačka zanožičkovala,
cez topánku sa pretopánkovala.*

12

„Ako?“ zamračil sa hradný kapitán. „Akože ho volajú? Nože mi to zopakuj!“

„Spievajúci peciar,“ zaševelil úlisne klebetník.

„Hrom do neho!“ zaklial Uram. „Veď jeho sláva môže prerásť aj Spišský hrad.“

Hneď na to zavolať si jedného z ozbrojencov a rozkázal mu, aby odcválal do Vlách a našiel majstra peciara.

„Keď to urobíš,“ pokračoval hradný kapitán, „povieš mu, že mu pri stavaní pecí zakazujem spievať.“

Ozbrojenec vysadol na koňa, zbehol zo Spišského hradu do Podhradia a odtiaľ sa cvalom pustil do Vlách. Tam našiel Hrnčiarsku ulicu, kde býval majster peciar Benedikt so svojou ženou Dorotou, a odovzdal mu rozkaz.

„A to je zas čo za poriadok!“ zvolal peciar, keď si vypočul ozbrojenca. „Veď pri pesničke je každá tehla o polovičku ľahšia.“

„Neprieč sa hradnému kapitánovi,“ tíšila muža Dorota. „Keď ti zakázal spievať, nuž nespievaj. Dobrú pec postavíš aj tak.“

„A just nie!“ začal sa majster Benedikt. „Doteraz som si pri každej peci spieval, budem si aj odteraz. A ešte hlasnejšie. Nech ma hradný kapitán Uram počuje hoci až na Spišský hrad.“

Od toho dňa peciar Benedikt ešte starostlivejšie vyberal miesto na novú pec, ešte starostlivejšie ju stavala a pritom si spieval jednu pesničku za druhou. No nie na pol úst ako doteraz, lež na plné hrdlo.

Chýr o tom doletel až na Spišský hrad k hradnému kapitánovi Uramovi.

„Ďalej že si spieva pri robote?“ neveril Uram vlastným ušiam.

„Spieva,“ prikývol klebetník. „V celom meste ho počuť. Toť na dolnom konci Vlách staval pec a tak hlasno si pritom vyspevoval, že si až sám pán richtár rozkázal otvoriť oblok na radnici.“

„A čo ostatní? Tiež sa radujú?“

„Veru radujú,“ pritakával klebetník. „Tešia sa, že chýr o spievajúcom peciarovi priláka do ich mesta veľa zvedavých kupcov.“

„Veď ja s tým spevom urobím amen!“ vybuchol hradný kapitán. A odvtedy o ničom inom nerozmýšľal, len o tom, ako sa pomstiť majstrovi peciarovi. Napokon ho dal chytiť a uvrhnúť do hradného väzenia. Keď si už myslel, že sa peciar v temnici zlomil, zišiel v noci do kamennej kobky a rozkázal majstrovi Benediktovi:

*Myška zanožičkovala,
pod kredenc sa podkredencovala.*

*Mačka zanožičkovala,
za kredenc sa zakredencovala.*

*„Nebudeš sa ty, myška,
pred mačkou myšičkovať.
Lebo ja budem za tebou
s mňaukotom mačičkovať.“*

*Myška zapištála,
nôžkami zanožičkovala,
pod miskú sa zamiskovala.*

*Mačka zamňaukala,
nôžkami zanožičkovala,
cez miskú sa premiskovala.*

13

Myška zapišťala,
nôžkami zanožičkovala,
pod pančuchu sa zapančuchovala.

Mačka zamňaukala,
nôžkami zanožičkovala,
cez pančuchu sa prepančuchovala.

Myška zapišťala,
nôžkami zanožičkovala,
do myšej diery sa zamyšičkovala.

Mačka zamňaukala,
nôžkami zanožičkovala,
nad myšiu dieru sa premačičkovala.

„Nebudeš sa ty, mačka,
za myškou mačičkovať.
Z myšej diery budem na teba
pisklavo myšičkovať.“

Mačka mačičkuje,
myška myšičkuje.

„Odprisahaj mi, že viac nebudeš spievať!“

„To vám ja veru nemôžem sľúbiť,“ odvetil majster peciar.
„Keď mi už raz jazyk tak narástol, že sa mu chce viac spievať
ako jesť, nech si teda spieva. On mi nehamuje ruky pri
robote, ja ho nebudem hamovať pri speve. Radšej mi ho
potom vyrežte!“

„A vieš, ty lotor, že to urobím?!“ zvolal hrozivo hradný
kapitán.

Na nasledujúcu noc prišiel do kobky v sprievode kata
a jeho dvoch pomocníkov. Tí nešťastného majstra peciara
chytili, vykrútili mu dozadu ruky a pevne zviazali. Potom
mu kat rozťahal ústa a vytrhol z nich jazyk.

„A teraz si už môžeš spievať,“ zaškeril sa hradný kapitán.

Majster peciar sa pred hradným kapitánom ani v tej
najväčšej biede nesklonil. Každú novú pec postavil tak, že
mala nielen dobrý ťah, ale dym a vietor vyludzoval v jej
komíne vždy inú melódiu. Spievali potom komíny nielen vo
Vlachoch, Podhradí, Levoči alebo Kežmarku, ale všade na
veľkom Spiši, kde nemý majster peciar Benedikt čo i len
jednu-jedinú pec postavil.

Odvtedy sa na Spiši hovorí: Šikovný majster peciar vie
postaviť nielen dobrú pec, ale i komín nad ňou, čo spieva tak
pekne ako jeho ústa. A medzi tých najšikovnejších a naj-
chýrnejších patrila majster Benedikt z Vlách.

To je omyl, prosím!

Ryby

vytiahnuté z vody na vzduch hynú. To vie každý. A prečo hynú? Pretože sa zadusia, lebo nevedia žiabrami prijímať zo vzduchu kyslík. To dá zdravý rozum, nie?

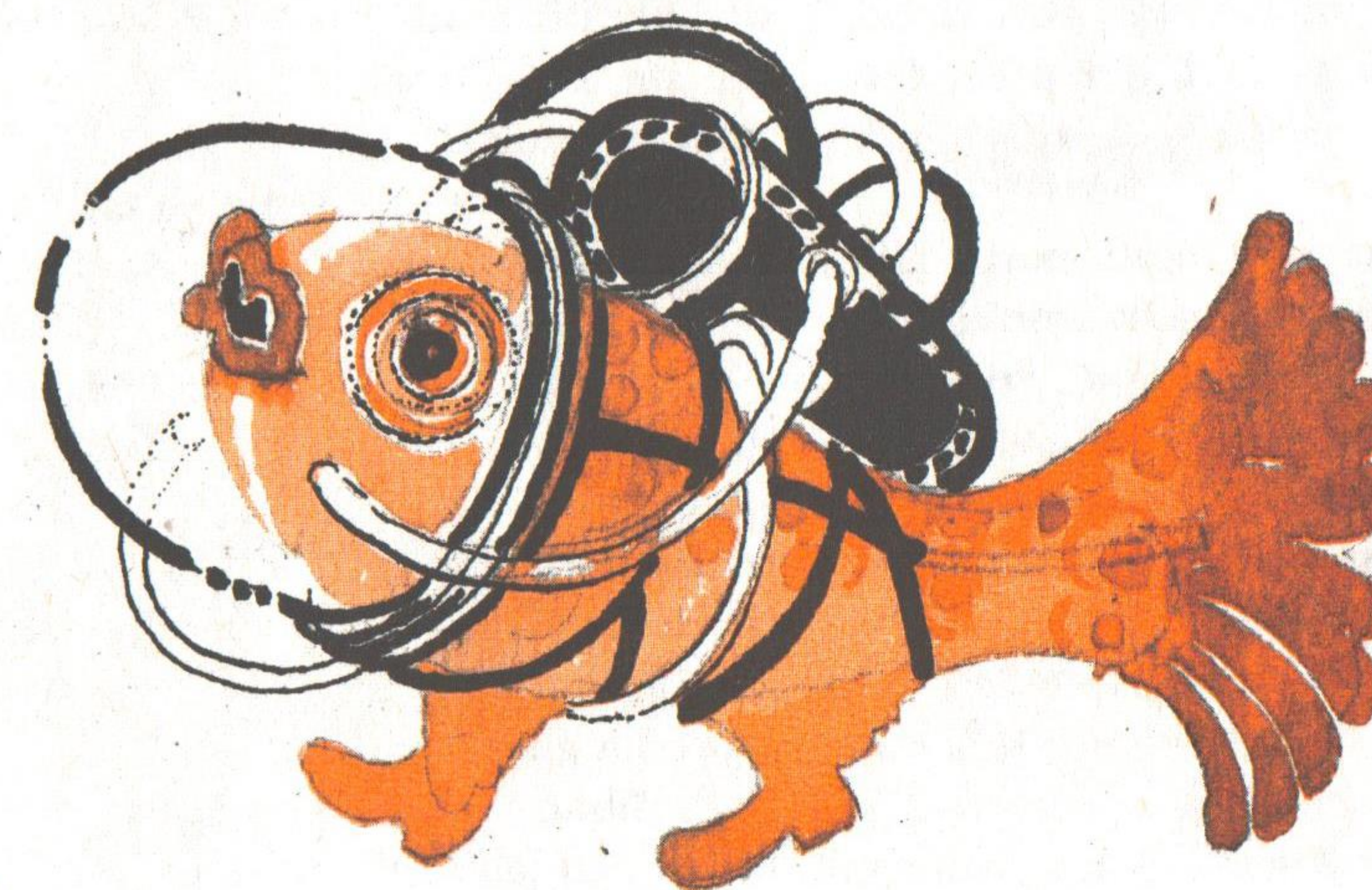
A. G. Hundmann, univerzitný profesor z Toronta, nenašiel však pri pitvách mŕtvych rýb celkom nič, čo by potvrdzovalo mienku zdravého rozumu. Nijaké známky zadusenia z nedostatku kyslíka. Zato z tkaniva ich tiel skoro úplne zmizol živočíšny škrob, ktorý tvorí energetickú zásobu organizmu. Tento „benzín“ nahradila splodina usilovnej svalovej práce, kyselina mliečna — nazvime ju „výfukovým plynom“, ktorú obsahovala krv vo veľmi nadmeranom, jedovatom množstve. Podľa toho sa dalo určiť, že smrť nastala z úplného vyčerpania, z vysilenia pohybmi, na ktoré ryby nie sú zvyknuté, a nie zo zadusenia. A je to pravdepodobné. Ryba vo vode je totiž v akomsi bezváhovom stave, ktorý používajú pri cvičení kozmonauti, na suchu sa odrazu ocitá v drápech celkom nezvyčajnej zemskej príťažlivosti, ktorá priveľmi zvyšuje spotrebu energie pri každom pohybe. Keby sa pozemskí cestovatelia vo vesmíre hádzali a trepali ako

ryby na suchu, asi by neskončili lepšie ani s dýchacími kyslíkovými prístrojmi. Napokon sa dokázalo, že na suchu hynú oveľa skôr ryby pohyblivé a nepokojné, napríklad slede, belice, zatiaľ čo ryby menej pohyblivé, napríklad úhor alebo kapor, vydržia oveľa dlhšie, i niekoľko hodín. A pretože sa zmenou živočíšneho škrobu na kyselinu mliečnu veľmi znehodnocuje kuchynská kvalita rýb, netreba ich zbytočne nechávať trápiť sa na suchu.

A ešte niečo: ryby vôbec nie sú nemé, ale vylučujú hocikedy zvuky, ktoré sa podobajú šumu na rušnej farme. Tieto zvuky začali vedci študovať až počas druhej svetovej vojny, keď ryby rušili akustické prístroje hľadajúce ponorky. Pritom sa zistilo, že najhluchnejšie je v mori medzi 20,30 a 22,30 hodinou miestneho času. Vedomosti o tomto sú však už oveľa staršie. Tak napríklad Aristoteles (384 — 322 pred n. l.), ktorý sa zaoberal náukou o rybách — ichtiologiu, nazval morskú rybu triglu pre vyludzované zvuky morskou kukučkou.

Z morských rýb najviac „hulákajú“ už spomenuté trigly, pri trení je však hlučno aj okolo húfov rýb treskovitých, sledovitých i makrel.

LUDVÍK SOUČEK

Tučniak

MILOŠ MACOUREK

Tučniak je nešťastný tvor. Má len jedny jediné šaty a musí v nich chodiť všade. V divadle to ešte ujde, v divadle to nie je až také zlé. Horšie je, keď chce ísť v lete na kúpalisko. Márne prehrabáva skriňu už dvadsiaty raz, nemá tam nič, vôbec nič, nijaké plavky ani krátke nohavice. A tak čo má robiť? Ide a kúpe sa v tom, čo má. Kdeko sa za ním obzerá a hovorí: „Pozrite, ten tučniak už naozaj nevie, čo by robil. Už ste videli, aby sa niekto kúpil v smokingu?!“

Tučniak je veľmi nešťastný. Ako ho má také kúpanie tešiť. A tak sa raz zoberie a ide, ide len tak bez kufra. Nemá si čo doň zabaliť, ide vo svojich jediných šatách niekam ďaleko na pusté ostrovy, kde by si ho nikto nevnímal. A keď tam príde, vidí, že taký nápad nemal sám. Je tam asi tak milión tučniakov a všetky sa kúpu v smokingu.

Prel. DANIEL HEVIER

Ten prešporský mýtnik

Paša ide na výzvedy

Len čo sa slnko skotúlalo za karpatské vršky, v Prešporku pod hradbami začala sa nedeľná veselica. Vyparadení mládenci chodili po meste a pozývali dievčence na tanec. Vyfintené krásavice sa ledva vedeli dočkať chvíle, kedy sa pod ich oknom ozve zvolávací spev:

*Kurčatá, drobky,
pod stolom džobky.
Málo nás, málo nás,
pod ty, Anča, medzi nás!*

Pod ty, Mara, Dora, Agáta... Hybaj s nami aj ty, Zuzka strapatá!

Natešené dievčence vyletúvali spod brán ako lastovičky z hniezd a pridávali sa k radostnému krdľu.

Krásna Katarínka s mamkou mýtničkou pred mýtnicou stála, kamarátky vyčkávala. Bývala za hradbami, najbližšie k tancovačke, a tak sa po ňu vždy naostatok zastavili.

Od Michalskej brány sa vyrojil huf veselej mládeže. Zakývali Katarínke a spustili:

*Kurčatá, drobky,
pod stolom džobky,
málo nás, málo nás,
pod ty, Katka, medzi nás!*

„Už bežím, len čo sa od mamky vypýtam!“ zakričala Katarínka,

lebo v tých časoch sa tak patrilo dobrej dcére.

Obrátila sa k mamke a začala tú dobre známou, starodávnou hru:

„Či môžem ísť tancovať, mamička?“

„Keď podojíš kravy.“

„Už som podojila.“

„Keď nasypeš sliepkam.“

„Už som nasypala.“

„A vody si nanosila?“

„Veď ste na vlastné oči videli.“

„Trávy si našala?“

„Za rána, za rosy najlepšie sa kosí,“ usmiala sa krásna Katarínka.

„Plný batoh som doniesla.“

„Tak choď, dcérka,“ privolila nakoniec matka. „Aleže mi doma budeš, keď hlásnik desiatu hodinu odtrúbi!“

Ej veru, mýtnička bola múdra matka! Vedela, ako všetkým ukázať, že doma nechová vyfintenu daromnicu, ale starostlivú gazdinú.

„U kapitána Jakuba ste boli?“ spýtala sa šeptom Katarínka svojej kamarátky, lebo nahlas sa nepatrilo na milého vypytovať.

„Boli, boli, ale nie je doma,“ odšepkla jej priateľka. „Za Turkami sledi. Má ten starosti! Ale nesmúť, iste sa ukáže, aby tá mohol vykrútiť.“

Veselá chasa sa pochytila za ruky a rozbehla sa na lúku, kde už cigánska banda veselých pesničky vyhrávala. Bežia, bežia, zrazu báb! Všetci sa našli na kope. Keď sa pozdvíhali, pooprašovali, zbadali dve prečudované postavy, ako si na zemi hrče ohmatávajú.

„Kam vás sem čerti postavili!“ hundrali mládenci. „Div sme si krky nevykrútili. A čo ste zač, že sa tu povaľujete?“

Fúzatý brucháč vstal a smiešnym ťahavým hlasom spustil.

*Ja som biedny žobr, žobr, žobráčik,
môj priateľ je mesi, mesi, mesiacik,
priateľka pal, palička,
stodola, kap, kapsička.*

„Žob, žob, žobráčik, zatvor už zobáčik. A čo ten druhý?“

„Tiež žobrák, chudobný ako myš kostolná. Chodíme od dediny k dedine a inšie nič nerobíme. Len žobrem. Čo ľudia majú, vďačne nám dajú a zavše sa s nami pekne zhovárajú. Sme najúbohejší medzi úbohými, bedári, čo sa svetom túlajú a pri brade proroka pokoja nemajú...“

„Čo si to povedal?“ vykriklí mládenci. „Pri brade proroka? Vari len nie ste Turci? Akosi sa nám nepozdávate, holúbkovia.“

Čudný žobrák sa roztriasol ako osika a začal strúhať grimasy do popuku. Zvíjal sa a zavýjal:

„Ajajajáj! Zle si o nás myslíte, drahí páni! Nešťastný osud nás postretol, obaja z tureckého zajatia utekáme. Tam som sa ja — pri brade proroka! — po turecky kliat naučil. Fuj, nechce mi to pľuhavstvo z jazyka zliezť!“

Prešibaný brucháč po očku pozoroval, ako jeho reči ľudia prijímajú,

žobráčikov. Ale to veru neurobili dobre. Mali si na nich lepšie posvietiť. Veď to aj boli za žobráci! Sám Majmún-paša, veliteľ všetkých Turkov, si handry navliekol, aby ho tu nespoznali. A s ním prišiel jeho verný tieň, radca Bajúz. Prišli na výzvedy, prešporské brány a hradby poobzerať, kanóny spočítat a o Katarínkinej kráse sa na vlastné oči presvedčiť.

„Hej, Katarínka, zaspievaj nám!“ zvolali mládenci, keď cigánom od veľkej muziky struny popraskali.

A Katarínka zaspievala, čože by nie! Rada ľudí potešila. Nuž spustila takú, akú mal rád jej milý, kapitán Jakub.

*Mala som, mala som
tulipán za pásom,
ale som ho dala
vajnorským kamasom.*

Turecký paša v žobráčkej halene ostal pod krikom ako skamenený.

a veselo si vymýšľal, až sa hory zelenali:

„Ajajajáj! A tuhľa môjmu druhovi Turčiská jazyk vytrhli, do večnej nemoty ho, ujujújúj, uvrhli.“

„Úbožiaci,“ poľutovali žobrákov dievčence. „Nože ich nechajte, dost už zakúsili.“

Zanedlho mládenci pri tanci pozabúdali na podozrivých vtáčikov-

Oči vytreštené, ústa otvorené, iba lapoce:

*Haja huja moja,
lulu jaja!
Doko čaky fioky,
tri vytri artičky,
čiky-čoky!*

Lahko si domyslieť, čo to znamenalo.

„Pri brade proroka, ty musíš byť moja! Do tureckej krajiny si ťa odvediem, do zlatej komnatky završím...“

Turecký paša už aj vyskakuje spod krička, ruky za Katarínkou vystiera. Ledva ho stačil bruchatý Bajúz za nohu stiahnuť.

„Ó, svetlo oka môjho, pane môj! Zahlušia nás! Či chceš našu smrť?“ šepotal radca zjašenému pašovi.

Lenže očarený Majmún-paša zabudol na celý svet. Zabudol, že sedí ako žaba pod kríkom, a nie na zlatom tróne v tureckom paláci.

Ktovie, ako by sa to všetko skončilo, keby sa zrazu neozval konský dupot a pri tanečníkoch sa nezjavil švárny jazdec.

„Jakub prišiel! Náš kapitán Jakub!“ zašumelo medzi mládežou.

Kapitán Jakub zoskočil z koňa a Katarínka mu od radosti skočila okolo krku.

„Sólo pre Katarínku, sólo pre Jakuba!“ skríkli mládenci.

Ej, bol vám to tanec! Veru by sa do rána neskončil, tak tí dvaja na celý svet zabudli. Lenže hodiny na veži už jedenástu odbili a mamka medzi divákmi netrpezlivo podupkávala.

„Dost' už, milí moji! Už vám mohlo stačiť,“ povedala naoko prisne a ťahala Katarínku domov.

Kapitán Jakub sa len usmial. Dobre on vedel, že mamka mýtnička dudre a hundre len tak, aby ľudia nepovedali. Postavil sa pred kapelu a zaspieval na rozlúčku.

*Ej, nebude to vždycky tak,
že nám bude banda hrať,
ej, banda, banda, banda hrať
a my budeme tancovať!*

„Ej veru nebude!“ zaprisahával sa pod kríkom Bajúz.

„Čoskoro doskáčeš, kapitán!“ syčal ako had i Majmún-paša.

(Pokračovanie)

Píše ZUZANA ZEMANÍKOVA
ILUSTRUJE MARIÁN ČAPKA

Mláďa

DUŠAN KOVÁČ

Leto sa hlásilo o slovo. Podľa kalendára malo, pravda, ešte ďaleko, ale keď sme vystúpili s našimi plecniakmi z vlaku, odrazu nás obklopilo zo všetkých strán.

Kráčali sme hore upravenou dedinou, uprostred ktorej veselo poskakoval potok. V predzáhradkách kvitli ruže, pivoňky a ľalie.

Bolo nedeľné ráno. Dedina, sviatočne tichá, ešte driemala. Iba na niektorých dvochoch pobiehali deti.

Cesta začala trocha stúpať. Míňali sme posledné domy v dedine a ocitli sme sa v úzkej agátovej aleji. Za ňou sa cesta ešte zúžila a premenila sa na lesný úvoz, ktorý vystupoval hore k rúbanisku.

Vošli sme do vysokého bukového lesa. Tomáš kráčal predo mnou. Zrazu zastal a ukázal na lístie vedľa cesty.

Voľačo sa tam hýbalo. Opatrne sme sa priblížili.

Šuchotanie v lístí na chvíľu prestalo. Potom sa však tráva opäť ohla. Blízko, takmer pri našich nohách, sme zbadali malé vtáčatko.

Tomáš k nemu skočil. Možno sa v ňom prebudil lovecký inštinkt, alebo čo. Vtáča sa naľakalo. Dalo sa na útek, mávalo krídelkami, ale vzlietnuť nevládalo. Bolo ešte slabé. O chvíľu ho už Tomáš držal v hrsti.

Útle tielko s modrastým škvrnitým perím a s ochlpeným sivohnedým krkom sa vzpínalo, pišťalo, otváralo zobák, za ktorým sa ukazovala oranžová priepasť. Zobák otváralo väčšími od strachu ako od hladu.

„Malé drozdíča,“ povedal som. „Vypadlo z hniezda.“

Ustráchané mláďa stále otváralo zobák a pišťalo.

„Ako sa to mohlo stať?“ spýtal sa Tomáš. „Prišiel silný vietor, alebo...“

„Alebo čo?“
Započúval som sa do kukania kukučiek. Prípad mal ešte aj iné riešenie.

„Pod', poobzeráme sa tu po okolí. Možno, že ešte niečo nájdeme.“

Našli sme. Dve mokré škrupiny z vajca a jedno vajce rozbité, s mŕtvym, nevyliahnutým vtáčatom.

Pozrel som sa opäť hore ku korune, cez ktorú prenikalo slnko. Zlatisto lemované listy ticho šumeli.

„Mláďa mohla vyhodit' z hniezda malá kukučka,“ povedal som.

„To neverím,“ ohradil sa Tomáš.

„Predstav si, že jedna kukučka položila svoje vajce do drozdieho hniezda. Drozdica ho vysedela, malá kukučka sa vyliahla. A keď-

že taká malá kukučka je strašne sebecké a nenásytné stvorenie, zvyčajne nepozorovane povyhadzuje z hniezda všetko, čo sa len dá. Ostatné mláďatá, aj nevyliahnuté vajčička.“

„A dospelé drozdy jej to dovoľia?“

„Kukučky sú také prefikané, že to robia celkom nenápadne. Okrem toho dospelé drozdy sú také zaneprázdnené zháňaním potravy pre hladnú kukučku, že na nič iné nemajú čas.“

„Mali by ju dozobať a vyhodiť von, a nie ešte kŕmiť,“ rozhorčoval sa Tomáš.

„Keby si to vtáky uvedomovali, nevyliahla by sa nikdy ani jedna kukučka. A pre les sú

kukučky veľmi užitočné. Nebyť ich, rozmnožili by sa niektoré chrobáky tak, že by mohli les zničiť.“

„Aj tak je to vrah,“ supil sa Tomáš a nežne pohládzal malé drozdíča, ktoré už tolko nepišťalo. Možno si zvyklo, možno sa unavilo.

„Čo s ním urobíme?“ opýtal sa.

Už-už som chcel povedať, že áno. Potom som si však uvedomil, že by to bolo klamstvo.

„Polož ho na zem. Necháme ho tak.“

„Jeho mamička si poň príde?“

A to by odo mňa nebolo voči Tomášovi fér. Mlčal som.

„Nepríde? Ako to, že nepríde?“

„Neviem,“ odpovedal som. A naozaj som to nevedel. Ak majú drozdy v hniezde malú kukučku, budú ju kŕmiť a starať sa o ňu a vlastné dieťa nechajú napospas osudu. Je

veľmi málo pravdepodobné, že by ho hľadali a chýbalo im.

„Tak potom ho musíme zaniest do hniezda,“ povedal Tomáš rezolútne.

„To nepôjde. Hniezdo nenájdeme.“

„Potom ho vezmeme domov a budeme sa oň starať.“

Tomášov nápad sa mi v prvej chvíli zdal byť bláznivý. „Myslím si, že mláďa cestu nevydrží. A potom, neviem si predstaviť, ako by mohol lesný vták žiť v meste.“

„Skúsme to. Musíme to skúsiť. Keď ho tu necháme, určite zahynie.“

Veľa som si od našej záchranej akcie nesľuboval, ale už som začal rozmýšľať nad tým, ako by sme malého drozda najlepšie dopravili domov. V batohu sme mali škatuľku od keksov. Vystlali sme ju lístím, trávou, urobili do nej zopár dierok, aby mohol náš cestujúci dobre dýchať, a vybrali sme sa čo najkratšou cestou k autobusu.

Sľúbili sme si, že do škatule nebudeme cestou nakúkať. Najkratšia cesta však bola nekonečne dlhá. Nekonečné bolo aj čakanie na autobus.

Nakoniec sme predsa len boli doma. Netrpezlivo sme otvorili škatuľu. Drozdíča mláďa nadvihlo hlavu, natiahlo krk, otvorilo doširoka zobák a zapípalo.

„Žije!“ zvolal víťazoslávne Tomáš.

„Ešte nejasaj,“ usiloval som sa krotiť jeho nadšenie. „Všetko záleží od toho, či bude chcieť žiť,“ usúdil som. „Kŕmenie si musíš vziať na starosť ty.“

Z Tomáša sa stal ozajstný starostlivý drozdí otec. Neúnavne zbieral dážďovky, húsenice, chrobáky, muchy. Denne chodil s plechovkou na lov. Na pole, do parku.

A drozdíča mláďa si privykalo. O odmietaní potravy nemohlo byť ani reči. Skôr naopak.

„Vidíš, aké je ťažké byť rodičom a starať sa o deti?“ povedal som raz, keď Tomáš dorazil domov z lovu.

„Iba u vtákov je to ťažké,“ schladil ma Tomáš. „Nemajú obchody.“

Dni ubiehali a drozdíča očividne rástlo. Keď sa k nemu Tomáš priblížil, hneď otváralo zobák.

„Som zvedavý, ako ho budeš učiť lietať,“ povedal som.

„Uvidíme,“ odpovedal Tomáš. Bolo vidno, že sa už nad tým zamýšľal a že ho táto otázka trápila.

Malého drozda sme mali doma niečo vyše dvoch týždňov, keď sa to stalo. Jedno ráno pred odchodom do škôlky sa Tomáš šiel ako zvyčajne rozlúčiť so svojim chovancom a niesol mu pochútky zo včerajšieho lovu. Ale hniezdo bolo prázdne.

Civeli sme na prázdne hniezdo ako na zázrak a nezmohli sme sa na slovo.

„Podarilo sa,“ povedal Tomáš ticho. „Odletel. Do lesa medzi ostatné drozdy. Zachránili sme ho!“

Videl som, ako v Tomášovi bojuje smútok nad prázdnyh hniezdom s radosťou nad vydarenou záchrannou akciou.

„Predstav si, nikdy by som nebol povedal, že sa to podarí.“

Vyzeralo to naozaj tak, že Tomášova vôľa naprávať veci zvíťazila. Dokázal to, čo sa mne spočiatku zdalo byť úplne nemožné.

O milionárovi, ktorý ukradol slnko

JIRÍ WOLKER

Žil na svete jeden ohromný milionár. Stalo sa, že zhromaždil do svojich rúk všetko bohatstvo sveta. Nebolo ničoho, čo by si mohol dožiť. Býval v najkrajšom zámku a všetci ľudia mu slúžili.

Ale úbohý milionár bol chorý. Jeho choroba nebola ani taká zlá, ako odporná. Po celom tele sa mu vyhadzovali hnusné žlté vredy, ktoré vo dne mokvali a v noci ukrutne pálili. Bola to mrzká choroba — taká mrzká, že sa sám milionár za ňu hanbil, a preto ju hľadel schovať do šiat z jemných látok a do postelí s hodvábnymi vankúšmi.

Jeho majetok ustavične rástol, ale i jeho choroba sa rozrastala. Hrozilo, že vyrážka zasiahne oči. Toho sa boháč najväčšmi obával. Všetky miesta na svojom tele mohol dobre zakryť, ale oči museli ostať neprikryté, ak chcel žiť, vládnuť a bohatnúť.

Chorý milionár sa rozhodol, že si zavolá lekára. Dovtedy nikoho nepýtal o radu, ba ani nikoho nepripustil k sebe, lebo nechcel, aby sa niekto dozvedel, aký je vlastne úbohý. Obával sa, aby sa ľudia, ktorí mu závideli jeho veľikánske šťastie, nezaradovali z jeho choroby a necítili sa šťastnejšími než on. Myslel, že keď má najviac peňazí, musí mať i najviac šťastia. Ostatní ľudia tiež tak zmýšľali, keď obdivovali jeho krásne šaty, autá a všetko pohodlie.

Nuž zavolať si najlepšieho lekára a povedal mu. „Pán doktor — dob-

sledná hodina. Lebo smrtiaca sila milionára bola ohromná.

„Životných síl mi navidomoči ubúda,“ hovoril ďalej milionár. „Konajte rýchlo!“

Vyzliekol sa a zastal pred lekárom nahý, spolu podobný rozgnavenej húsenici a spolu vyžratému zubu.

Lekára zachvátil hnus. Ako k tomu prídem, myslel si, aby ma pre svoje vredy zabil, mňa, ktorý som úplne zdravý? Každý človek má moc usmrtiť druhého človeka. Ak ju má on, budem ju mať i ja. Dobré, poradím mu liek, za ktorý veľmi draho zaplatí.

„Milostivý pán,“ povedal, „poznám liek na vašu chorobu. Je o to lepší, že jedine vy si ho môžete zaobstarať. Potrebujete slnko. Ale nielen tú trochu slnka, ktorú ako almužnu dostávajú ostatní — vy potrebujete slnko celé. Máte veľikánsky majetok a myslím, že zaň môžete zniešť do svojho paláca i slnko z nebeskej báne. Keď sa s ním na nejaký čas zatvoríte, keď budete celkom sám užívať jeho blahodarnú dobrotu — vyjdete zo slnečného kúpeľa nielen úplne zdravý, ale i nesmrteľný. Je to jediný liek, ktorý vám môžem poradiť. Lebo na vás sa poschodila choroba celého sveta. A slnko je zdravie celého sveta.“

Milionár lekárovi uveril. Ako by neuveril človeku, ktorý má k smrti len krok. Iba sa ešte opýtal:

„Neviete, aké drahé môže byť slnko?“

„Slnko je drahé všetkým ľuďom. Možno, že jednému je lacnejšie.“

Potom lekára odvedli a popravili.

Vdove doručili šek na slušnú sumu, sirotám zachované školské knihy a dva obstojné lineáre z milionárových kancelárií a peračník s nápisom:

Uč sa, synku, múdrosti!

Milionár zatiaľ rozmýšľal, ako by dal slnko čo najlacnejšie zniešť.

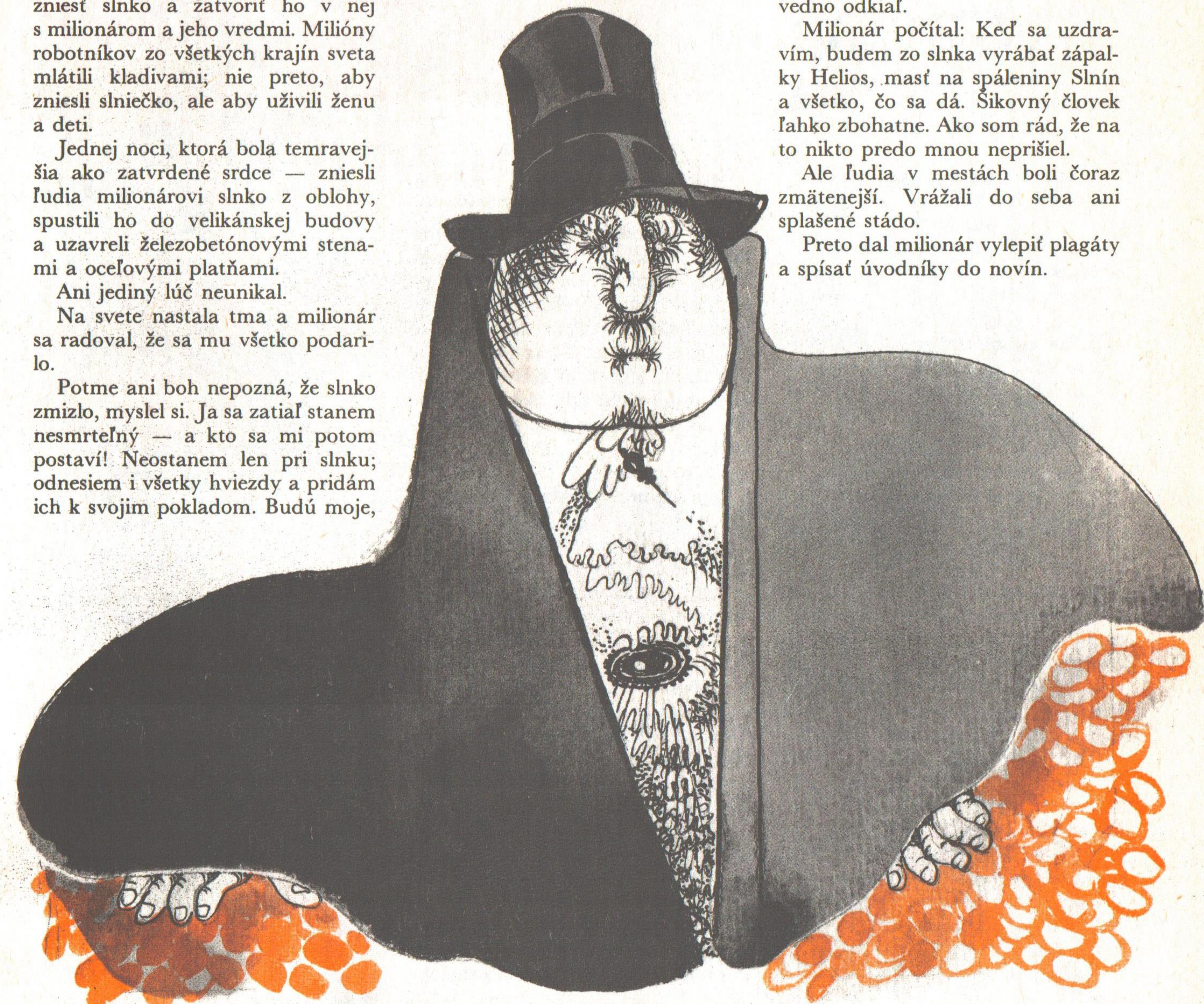
Dal vybudovať obrovské lešenia. Stovky inžinierov vystavali veľkolepý žeriav. Stavitelia pracovali na plánoch budovy, do ktorej mali zniešť slnko a zatvoriť ho v nej s milionárom a jeho vredmi. Milióny robotníkov zo všetkých krajín sveta mlátili kladivami; nie preto, aby zniešli slniečko, ale aby uživil ženu a deti.

Jednej noci, ktorá bola temravejšia ako zatvrdené srdce — zniešli ľudia milionárovi slnko z oblohy, spustili ho do veľikánskej budovy a uzavreli železobetónovými stenami a oceľovými platňami.

Ani jediný lúč neunikal.

Na svete nastala tma a milionár sa radoval, že sa mu všetko podarilo.

Potme ani boh nepozná, že slnko zmizlo, myslel si. Ja sa zatiaľ stanem nesmrteľný — a kto sa mi potom postaví! Neostanem len pri slnku; odnesiem i všetky hviezdy a pridám ich k svojim pokladom. Budú moje,

ako sú moje všetky cenné papiere, uložené v banke Ego. Čoskoro príde čas, že nebude nič, čo by nebolo moje. Kúpim si i pána boha a urobím z neho svojho tajomníka. Budem mladý, krásny, nesmrteľný a najbohatší. Kto mi odolá?

Zatiaľ sa ľudia prebúdzali zo sna. Veľmi sa čudovali, že slnko už nesvieti. Na nebi trčala len veľká červená rana, ktorú hasiči a natierači darmo hasili a natierali. Ľudia sa zhlukovali a kričali:

„Kde je slnko? Kto nám vzal slnko?“

Strážnici s elektrickými lampámi robili poriadok. Bola to ťažká robota! Ľudia boli ako bezhlaví a darmo ich napomínali, aby boli ticho alebo sa rozišli.

Milionár kázal rozsvietiť všetky svetlá. Stotisíc lustrov plápolalo na nárožniach, v kaviarňach, baroch a kabaretoch. Na predmestí svietili tri smutné lucerny a na dedinách vyťahovali ľudia zo starých truhlíc hromničné sviečky a zdesení hľadeli na seba.

Nastal zmätok, ktorý ešte zväčšovali čierne netopiere, čo prileteli nevedno odkiaľ.

Milionár počítal: Keď sa uzdravím, budem zo slnka vyrábať zápalky Helios, masť na spáleniny Slnín a všetko, čo sa dá. Šikovný človek ľahko zbohatne. Ako som rád, že na to nikto predom mnou neprišiel.

Ale ľudia v mestách boli čoraz zmätenejší. Vrážali do seba ani splašené stádo.

Preto dal milionár vylepiť plagáty a spísať úvodníky do novín.

KONEČNE TMA!

ODVEKÝ NEPRIATEL
ZDOLANÝ
NAJVEĽKOLEPEJŠÍ DŮKAZ
LUDSKEJ OBETAVOSTI

Už od počiatku sveta trýznil ľudí najväčší tyran, aký kedy bol — slnko. Jeho krutú tyranu najväčšmi pociťovala vrstva ľudí pracujúcich, milióny ich padali zasiahnuté pri práci jeho zhubnými lúčmi.

Lekársky je zistené a štatisticky dokázané, že

PLNÝCH 100 %

(slovami sto percent)

ľudí, ktorí sa pod slnkom narodili, tiež pod ním zomreli.

Nastal koniec tejto krutovláde. Známý ľudomil, pán Posledný miliónár

(kto by si nespomenul na jeho vzácnu ochotu, s ktorou zabezpečil vdovu a dieťky tragicky zomrelého lekára X!)

dal na vlastné trovy zniesť slnko z neba. Práca sa mu — vďaka nadľudskej obetavosti — podarila a slnko zmizlo zo sveta.

Nehynúca pamiatka mu je zabezpečená.

ŽIADAJTE PROSPEKTY!

Tí, ktorí mali svetlo, si to prečítali a uspokojili sa, tí, čo svetla nemali, ostali naďalej nepokojní. Mnoho stareniek (tie, čo boli už dvadsať rokov slepé) hovorilo: „Príde koniec sveta.“

Konečne boháč, keď odstránil všetko svoje služobníctvo, odišiel k slnku. Presvedčil sa, či stráže s revolvermi a bodákmi dobre strážia všetky vchody — a vošiel do veľikánskej budovy. Keď vošiel, pevne zamkol dvere a kľúč nechal trčať v kľúčovej dierke, aby sa nikto nemohol dívať. Potom sa začal vyzliekať.

Slnko páľilo.

Ako nebesky hreje, myslel si miliónár. Veľká sila do mňa vstupuje. Všetko nezdravé sa spáli a pretaví na čistý kov. Vyjdem ako mladý boh. Toľkým ľuďom dávalo slnko šťastie a zdravie. Teraz ho dá mne jedinému, lebo som odstránil všetkých ostatných. Oh, aké nesmierne šťastie je nieť na sebe šťastie všetkých.

Slnko páľilo.

Je to prihorúce. Ale neškodí. Veľkú dobrotu sa treba naučiť znášať. Len aby ma chrbát priveľmi nebolel. A hlava. A ústa, prsia a nohy.

Ach, žiar je neznesiteľný. Spaľuje ma zvnútra i zvonku. Zdá sa mi, že popolnatiem. Len ešte chvíľu vydržať. Potom odídem. Odídem a skočím do ľadovej rieky. Budem najsilnejší, najbohatší, nesmrteľný. Aký som slabý, chudý a všetko ma bolí, akoby som umieral! Nie, už to nevydržím. Pôjdem. Vari to stačilo. Pôjdem — utekám — letím...

Nahý boháč so spálenými vredmi a zapálenými očami dobehol k dverám. Beda! Rozžeravený kľúč v kľúčovej dierke navrel, že by ním ani sám boh neotvoril, keby chcel. Darmo ním miliónár lomcoval, darmo ním šklbal — tu nebolo služob-

Ľudia zväžneli a radili sa.

Kto nám vynesie slnko na oblohu?

Pritrafilo sa dve deti. Bola to Marienka a Jožko. Možno boli z Vršovíc, možno zo Smíchova, isto odďakiaľ boli.

„My ho ta zanesieme,“ povedal Jožko. „Nosieval som neraz ľuďom kufré zo stanice. Nedávno som jednému pánovi niesol taký veľký — že sa všetci čudovali. To by bolo, aby som neuniesol slnko!“

Marienka s Jožkom odniesli slnko na oblohu.

„Vráťte sa na obed domov!“ volala mamka za nimi.

„Vráťme sa, vráťme...“
A vrátili sa.

z piesku. Prepádli sa do zeme ako čiernokňažníci, ktorí zmiznú, keď ich zakľaješ. Slnko vystreklo svoju žiaru na všetky strany. Ležalo na zelenom trávniku ako veľikánsky zlatý balón.

Ľudia sa zaradovali. „Vidíme na cestu,“ hovorili a smiali sa.

Íšlo už len o to, ako dopraviť slnko zase na oblohu, aby ho všetci videli.

nikov, poradcov a robotníkov — tu bol sám, sám s očami plávajúcimi vo vrstve hnisu a bolesti.

Miliónár sa zachvel. Jeho telo sa zosúvalo ako strom v búrke. Človeče, neunesieš šťastie všetkých! Nestaiš na svoje.

Slnko páľilo.

Miliónár sa zrútil. Ostala z neho kôpka popola, o nič väčšia ako železný šestáček. Malá kôpka honosnej biedy. Budova, ktorú si dal postaviť pre svoju pýchu, stala sa mu katafalkom a slnko, ukradnuté jeho chorou ctibažnosťou, bolo veľkou sviečkou pri jeho mŕtvoľe. Nikto neplakal.

A slnko páľilo.

Páľilo tak, že čoskoro prepáľilo všetky steny. I tie sa zrútili ako

Zvyšok zvyškov

Takto posmešne niektorí vtipkári nazývali našu krajinu v druhej polovici 16. storočia. To preto, že zostala oklieštená, osihotená a len spomínala na svoju dávnu slávu. Mnohé starosti, ktoré náš ľud prežíval a najmä ktoré sa naň ešte len valili, akosi začínali s novou habsburskou dynastiou a jej odporcami. A tých bolo neúrekom.

Máme dvoch kráľov

Keď sa víťazne zablýskala turecká šabľa v bitke pri Moháči a mladý Ľudovít zostal utopený v tamajších močiaroch, ľudia akoby vo vzduchu cítili, že sa na krajinu hrnie doba strastí a utrpenia. Uhorská šľachta, ktorá s pýchou vyhlasovala, že svojich jagelovských kráľov „držala za štícu“, sa veru vonkoncom nezaujímal, čo je dôvodom krutej porážky. Všade hľadala príčinu, len nie v sebe. Napokon dospela k zisteniu, že moháčsku porážku zapríčinil kráľ-cudzinec, ktorý nemal dosť odvahy bojovať za uhorskú krajinu. Zároveň začala presadzovať myšlienku, že uhorským kráľom by sa mal stať príslušník niektorého uhorského veľmožského rodu.

Na Trenčianskom hrade, na Spiši, na Orave, ale i na mnohých hradoch v Nitrianskej stolici oddávna snívajú o kráľovskej korune príslušníci rodu Zápoľskovcov. Boli najbohatšími magnátmi v krajine, ale súčasne boli pyšní, že v ich žilách už od dôb vlády Mateja Korvína kolujú kvapky kráľovskej krvi.

Pozornosť uhorskej šľachty sa obracala najmä na zdatného Jána Zápoľského, ktorý sa narodil pod múrmi Spišského hradu v čase, keď jeho otec Štefan bol prvým mužom po kráľovi — teda palatínom. Aj matkin rod bol slávny. Hedviga — tak sa volala jeho matka — bola kňažnou v tešínskom kniežatstve, v Sliezske. Ján mal teda všetky prednosti svojej doby, ale aj bohatstvo a urodzenosť, ktorú pre svojho kráľa šľachtici vyžadovali. A títo sa veru dlho nerozpakovali. Ešte nestačili uschnúť slzy na tvári vdovy po kráľovi Ľudovítovi, už v novembri roku 1526 zvolili Jána Zápoľského za svojho kráľa. A aby nenastali žiadne komplikácie, hneď ho za veľkej parády, ceremónií a hlučného krikú korunovali v Stoličnom Belehrade — v starom korunovačnom sídle uhorských kráľov.

Ferdinand I.

Korunu mu na hlavu položil nitriansky biskup Štefan Podmanický. Od tejto chvíle mala uhorská krajina nového kráľa.

S takouto voľbou sa nemohol zmieriť arciknieža Ferdinand Habsburský. Je síce pravda, že mal „vo vrecku“ českú kráľovskú korunu, lenže ak chcel byť vládcom v strednej Európe, musel mať aj korunu uhorskú. Ako ju však získať, nevedel. Vdova po Ľudovítovi, ktorá sa pevne usadila na bratislavskom

však celkom neveril. Preto začal zhromažďovať nielen peniaze, ale aj vojsko.

A tak sa na scénu dostali žoldnieri. Nebolo ich veľa. Doboví kronikári hovoria, že sotva desaťtisíc. Velil im však skúsený viedenský generál Mikuláš zo Salmu.

Bolo horúce júnové leto roku 1527. Najaté vojská, ktoré si mohol Ferdinand dovoliť len preto, že po celej Európe pozháňal peniaze na ich žold, vpadli do uhorskej krajiny

Turecký jazdec.

hrade, mu radila sadnúť na koňa, opásť sa šablou a na čele vojska dobyť Budín i Záhreb, a tak sa posadiť na uhorský kráľovský trón. Lenže Ferdinand nebol človekom príliš dobrodružným. Viac než na meč spoliehal sa na zmluvy, dohovory, na právo. S Jagelovcami mal predsa jasné dohody, ktoré boli navyše mnohokrát potvrdené a ktoré hovorili o tom, že ak niektorá dynastia vymrie skôr, tak sa druhá ujme vlády. Ján Zápoľský bol v jeho očiach samozvanec, a tak bol presvedčený, že uhorský trón dostane aj bez boja. V kútiku svojej panovníckej duše si

a smerovali na jej hlavné mesto. Vtedy sa stalo to, čo nikto neočakával. Zápoľský vyprázdnil sídelný kráľovský hrad a tak utekal, že sa zastavil až kdesi pod Košicami. Ferdinand, ktorému výborne pomáhala vdova Mária, potom zlepil dohromady blok svojich priaznivcov v Uhorsku, medzi ktorými nechýbali ani niektorí veľkí páni, ale najmä nemecké meštianstvo. Títo vyhlásili Ferdinanda za uhorského kráľa. Aby svoje rozhodnutie aj právne spečatili, 3. novembra ešte v tom istom roku ho aj korunovali uhorskou svätoštefanskou korunou. Priam výsmechom

celej situácie bolo, že i Ferdinanda pomazal ten istý nitriansky biskup — Štefan Podmanický.

Od tejto chvíle mala krajina dvoch kráľov. Riadne zvolených, riadne korunovaných a riadne pomazaných posvätnými olejmi. Každý z nich si pritom myslel, že je kráľom celkom zákonným a právoplatným. Ktorého si z nich vybrať? Ktorému dôverovať? Ku ktorému sa utiekať o pomoc?

Poddaný človek vo svojej biede celkom oprávnené neveril ani jednému z nich. Ján Zápoľský sa totiž vyznamenal tým, že pomáhal v krvi utopiť sedliacke povstanie pod vedením Juraja Dóžu. A Ferdinand zas len pred nedávnom kruto potlačil podobnú roľnícku rebéliu vo svojej krajine — v Tirolsku. Od takých panovníkov nemohol poddaný človek očakávať nič dobré. Šľachta a páni sa však rozdelili na dva tábory: jeden za Jána, druhý za Ferdinanda. A samozrejme, začali licitovať: kto dá viac peňazí a privilégií, ten bude kráľom v uhorskej krajine.

Od takéhoto stavu sa nedalo čakať nič dobré. A predtuchy sa splnili. Dvojkráľovstvo, dvojládanie sa mohlo riešiť len vojnou. Pritom išlo o vojnu najstrašnejšiu; vojnu v dome, v krajine, v chalupe. Bola to vojna, ktorej sa zvykne hovoriť „občianska“.

Bitka pod Košicami

Zápoľský, ktorý zháňal pomoc po celej Európe a našiel všetkých nepriateľov habsburského rodu, zmobilizoval svoje vojenské sily a snažil sa Ferdinanda vytlačiť z Uhorska. K veľkej bitke došlo južne od Košíc. Všetky snahy Zápoľského boli však márne. Na Ferdinandovej strane stál skúsený vojvodca, bezohľadný a tvrdý Ján Katzianer. Ten rozprášil Zápoľského vojská tak, že ani nevedeli, kam utekať. Sám Zápoľský sa zastavil v susednom Poľsku. Tu sa trochu spamätal a začal uvažovať, čo robiť, aby si zachoval uhorskú kráľovskú korunu.

Prívržencov mal najmä u nás, na Slovensku. Boli medzi nimi bratia Peter a Mikuláš

Sulejman II. dáva Jánovi Zápoľskému uhorskú zem ako léno.

Kostkovci, ktorí držali v rukách mocné hrady v severnej Trenčianskej stolici, pyšný Oravský hrad i hrady v Liptove. Sami sa honosne nazývali „hejtmani zámkov horných na Považí“. Títo kapitáni nevynechali ani jednu príležitosť, aby nenapadli Ferdinandove vojská. Aj na východnom Slovensku boli ľudia, čo stáli za Zápoľským. Páni z Humenného, Drugethovci, páni z Perína a iní. Bolo to však všetko málo. Nejestvovala armáda, ktorá by sa ako rovný s rovným mohla postaviť na odpor Ferdinandovej moci.

Ján Zápoľský si už zúfal. A keď tak v bezsenných nociach premýšľal, čo urobiť, neprišiel na nič múdrejšie než na to, že požiada o pomoc tureckého sultána. Ten isto a veľmi rád príde do Uhorska porobiť poriadky. V Poľsku našiel i vhodného muža, ktorý

pôjde s jeho posolstvom do Carihradu k sultánovi. Bol to muž starý, skúsený, mazaný všetkými masťami — poľský šľachtic Hieronym Laský, ktorý sa takýmito službičkami priam živil.

Posolstvo sa vydalo k Vysokej Porte. A veru na výsledok nebolo treba dlho čakať. Už v júli toho istého roku sa širil po celom Slovensku sultánov list a vzbudzoval strach a hrôzu. Sultán v ňom písal: „Krajinu, ktorá bola pod Tvojou (teda Zápoľského) rukou, tak budem chrániť ako vlastnú.“ Ostatné obyvateľstvo vyzýva, aby sa nepriečilo jeho moci, ale aby sa mu bezodkladne podrobilo. Ak nie, píše sultán, „mužov a ženy, veľkých i malých položím pod meč a rozdrvím všetko, zem i domy.“

V lete roku 1529 sultán osobne vytiahol na čele obrovskej armády. Smer — uhorská

krajina, v ktorej treba robiť sudcu medzi dvoma kráľmi. Aby nikto nezostal na pochybách, na ktorej strane bude Sulejman II., Ján Zápoľský už na hranici vítal tureckú armádu s otvoreným náručím. Pri Moháči, kde len nedávno zahynul posledný potomok jagelovského rodu, sa odohralo tentoraz iné divadlo. Zápoľský pokľakol na čiernu uhorskú zem a takto v pokore prijal vlastnú zem z rúk tureckého sultána ako léno. Tým sa samozrejme zaviazal, že bude vystupovať a bojovať pod zástavou s polmesiacom. Taký bol totiž symbol veľkej osmanskej ríše.

(Pokračovanie)

Píše doc. dr. MATÚŠ KUČERA, CSc.

ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

Knižky, ktoré ťa potešia

Už si iste v škole ako doma. K vľahším kamarátom pribudli noví, šípky do zberu sa spolu zbierajú veselšie, aj na prehliadku k školskej zubárke sa ide ľahšie, i pokusy z prírodovedy sú zaujímavejšie, keď sú pri nich viacerí. A čo ešte, ak by ste si spoločne urobili pokus z vlastivedy. Hoci tak zistiť, či je to pravda, že povrch západného Slovenska tvoria prevažne nížiny, hoci z okna bratislavskej školy vidieť Slavín, Kolibu i Devínsku Kobylu. Nad takýmto zistením sa poškrabali za ušami dvaja bratislavskí školáci a spisovateľ Vlado Bednár a založili Vlastivednú spoločnosť. Z jej práce, overovania a zisťovania vznikla knižka plná humoru **Veľká dobrodružná vlastiveda**, z ktorej sa pri dobrej zábave krásne naučíš všetko o Slovensku. Vôbec ti ju neprikladám k učebniciam — je to skôr taká knižka, ktorú si potajomky položíš pod naozajstnú vlastivedu a budeš čítať ako Vinetoua, ibaže pozor, nečítaj cez hodinu, mohlo by sa stať, že sa rozosmeješ nahlas, a také veci sa súdružke učiteľke ťažko vysvetľujú.

V týchto dňoch vyšla spisovateľovi Vladovi Bednárovi aj ďalšia kniha **Čo mi kvety natárali**. Veď i tí, čo majú radšej rozprávky, sa radi smejú. Nové humoristické rozprávky si Vlado Bednár vypočul na jednej lúke. Ktovie, či nie pri ďalšom vlastivednom pokuse. Jeho cesty za rozprávkami sú úspešné. Veď si len predstav, že sa mu podarilo prešmyknúť cez hranice naozajstnej sedemdesiatej siedmej krajiny. Zasmieš sa, keď si prečítaš **Dobrodružstvá troch mudrlantov** (ibaže za tými sa i ty musíš vybrať do kráľovstva kníh, do knižnice, lebo vyšli už dávnejšie).

Bola raz jedna trieda... a ak mali v nej deti šťastie, stretli sa na čitateľskej besede so spisovateľkou, ktorej sa možno opýtať hocičo: kedy napísala prvú básničku i či mala cumlík, keď bola malá. Beseda, na ktorú príde Krista Bendová, je vždy rušná, veselá a nemá konca. Veď ju poznajú všetci. Jasličkári rátajú: Jeden, dva, tri, štyri, päť, spočítam si všetko hneď... Škôlkári gajdujú: džiny, dziny, dziny, mám prasiatko z hlíny... A veľkí? Tí čítajú o sebe: **Bola raz jedna trieda...** Pravda, to iba tí, čo majú radi básničky. Pre ostatných napísala Krista Bendová „román pre malých“ **Opice z našej police**. Po rokoch znova vychádza v edícii Vybrané spisy a priznám sa ti, že je to dielko, pri ktorom sa znova stávame deťmi aj my redaktori Mladých liet, už mamy a otcovia. Smejeme sa, akoby opička Friciko sedela na stole nám, a nie trom bratom v knižke. Bude to asi preto, že jej hrdinovia sú živí, výmyselní chlapci a o láske k zvieratkám v nej spisovateľka hovorí tak zábavne ako na besedách. Krista Bendová vie rozprávať i na pokračovanie. Tak vznikol najprv rozhlasový seriál a z neho dve knihy rozprávok **Osmijankove rozprávky** a **Osmijanko rozpráva 8 x 8 = 64 nových rozprávok**. Chystá sa pre teba ich nové vydanie. Keď si štvrtáci prečítajú v čítanke medailónik O dievčatku Kristínke, najrýchlejšie sa s tvorbou Kristy Bendovej zoznámia vo výbere z jej poézie i prózy, ktorý vyšiel nedávno pod názvom **Nezábudky**.

MAGDA BALOGHOVÁ

Žabka

Kúpala sa malá žabka v plytkom, riedkom blate, a potom si usušila plavky na špagáte.

Silvia Rišková
Úľany nad Žitavou,

Zahádam Ti hádku

JOZEF PAVLOVIČ

NA HLÁVOČKE

*čiapka hnedá,
hlávka si ju
z hlavy nedá.
Čo je to?*

NEBO NIE JE

*darebné,
stavia mosty
farebné.
Čo je to?*

MALOVANÉ

*líčka malo,
slniečko ich
malovalo.
Čo je to?*

Odpovede na hádky posielajte do 15. októbra na korešpondenčnom lístku. Nezabudnite napísať svoje celé meno, adresu a vek.

Myšiak

*Spadol myšiak z kôpčeka,
usedavo narieka.
Pritom vraví: „Chvalabohu,
že mám aspoň zdravú nohu!“*

Mirka Kosibová,
Úľany nad Žitavou

Zápisník Slniečka

Životné jubileum. 14. októbra dožíva sa päťdesiatich rokov dr. Henrich Pifko, CSc., ktorý sa už tri desaťročia venuje literárnokritickému skúmaniu literatúry pre deti a mládež. V centre jeho pozornosti bola i zostala súčasná tvorba, hlavne prozaická, ktorú najčastejšie sleduje v rozsiahlych hodnotiacich článkoch. Ako predseda teoretickej sekcie Kruhu priateľov detskej knihy na Slovensku podieľa sa i na organizácii činnosti, zameranej na rozvoj slovesnej tvorby pre deti a mládež. **Kongres IBBY.** 6.—10. septembra uskutočnil sa v Londýne svetový kongres Medzinárodnej únie pre detskú knihu (IBBY). Témou stretnutia najvýznamnejších autorov i pracovníkov s detskou knihou bol „Príbeh v meniacom sa svete detí“. Kruh priateľov detskej knihy na Slovensku, ktorý je súčasťou čs. sekcie IBBY, zastupoval na kongrese zasl. umelec Rudo Moric a dr. Dušan Roll, prezident medzinárodnej poroty pre udeľovanie Ceny Hansa Christiana Andersena. **Náš tip.** Z kníh, ktoré v poslednom čase vyšli v Mladých letách, odporúčame do pozornosti starších žiakov i učiteľov slovenského jazyka umelecko-náučnú knihu Po literárnych stopách na Slovensku. Jej autor, spisovateľ Jaroslav Rezník, publicistickým spôsobom zachytil v nej nehnuteľné literárne pamiatky na celom území Slovenska, pričom

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 821 08 Bratislava, Klincová 35/a. Telefón 681-58, 645-87.

tento „literárny zemepis“ pútavo ozvláštnil i rozprávaním o životných a umeleckých osudoch slovenských spisovateľov. Publikácia, redaktorkou ktorej bola Jana Steinerová, vyšla v 15 000 výtlačkoch. **Snehulienka a iné rozprávky.** Pod týmto názvom vyšiel v ML súbor rozprávok, ktorých zostavovateľom a upravovateľom je vedúci Medzinárodného ústavu pre detskú literatúru a výskumy čítania vo Viedni Richard Bamberger. Kniha je prvým dielom rozprávkového trilógie, z ktorej prvá časť — Sklená studňa — vyšla v ML už v dvoch vydaniach. Obe knihy preložila dr. Hana Ferková, ktorá v týchto dňoch zavrhuje svoju tridsaťročnú prácu vo vydavateľstve Mladé letá: Za tento čas sa dr. Hana Ferková vypracovala na redaktorskú osobnosť úrovne Rudolfa Klačku a Jána Martáka. Tak ako títo v minulosti, ona v posledných tridsiatich rokoch redaktorsky formovala slovenskú pôvodnú tvorbu pre deti a mládež. Jej zásluhou vyšli desiatky hodnotných kníh, ktoré sa stali trvalými hodnotami slovenskej socialistickej detskej literatúry. Dr. Ferková je jej neodmysliteľnou súčasťou, je nasledovaniashodným vzorom pre generáciu mladých redaktorov. Srdečná vďaka, Hanka Ferková, za Slniečko, za tisíciky detí, ktoré tridsať rokov dostávali v tvojej redakcii to najlepšie, čo vytvárali slovenskí spisovatelia pre deti a mládež. **Návrhy na Cenu Janusza Korczaka.** KPDK na Slovensku rozhodol, aby slovenskú detskú literatúru v budúcoročnom kole súťaže J. Korczaka reprezentoval básnický súbor Tomáša Janovica Drevený tato a jeho rozprávkové varechy, Adelka Zvončeková mladého autora Jána Uličianskeho a zbierka poviedok spiso-

Šéfredaktor Ján Turan, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do

vateľa a publicistu Vladimíra Ferka Čertovo rebro. **Rozprávkový kráľ.** Pod týmto názvom pripravuje Hlavná redakcia pre deti Čs. televízie Bratislava životopisnú hru o najväčšom rozprávkarovi sveta Hansovi Christianovi Andersenovi. Ťažisko hry je zamerané na autorovo detstvo, v ktorom sa budúci spisovateľ stretával so základnými motívmi svojich neskorších rozprávok. Dramaturgom pripravovanej hry, ktorá je prvým slovesným dielom o tomto veľkom dánskom umelcovi u nás, je Eva Krivánková. **Výročie vzniku ZSSR.** Z príležitosti vzniku ZSSR vychádza v Mladých letách súbor kazašských rozprávok Zázračný sad. Rozprávky preložila a upravila spisovateľka Helena Križanová-Brindzová. **Výstava.** Po Bratislave uskutočnila sa výstava Z tvorby jubilujúcich spisovateľov na Pedagogickej fakulte v Trnave. Budúci pedagógovia mali možnosť zoznámiť sa na nej s knihami E. Čepčekovej, M. Válka, J. Turana, M. Krnu, K. Jarunkovej, M. Haštovej, Z. Klátika, J. Juríčka, Z. Dônčovej, B. Mačingovej a H. Križanovej-Brindzovej. **Z nových rukopisov.** Zaslúžilý umelec Vincent Šikula odovzdal redakcii pôvodnej tvorby ML nový rukopis s názvom Zlato je zlato. Spisovateľ Stanislav Rakús, dosiaľ píšuci len pre dospelých čitateľov, napísal zas pre deti prózu Mačacia krajina. **Knihy ML do sveta.** Redakcia exportu ML pripravila pre ruské deti súbor slovenských ľudových rozprávok Biela kňažná v podaní Márie Ďuríčkovej. Koncom roka dostanú zas nemeckí detskí čitatelia výber z francúzskych rozprávok Pávi kráľ a výber z mongolských rozprávok Zlatý kantár.

zahraníčia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

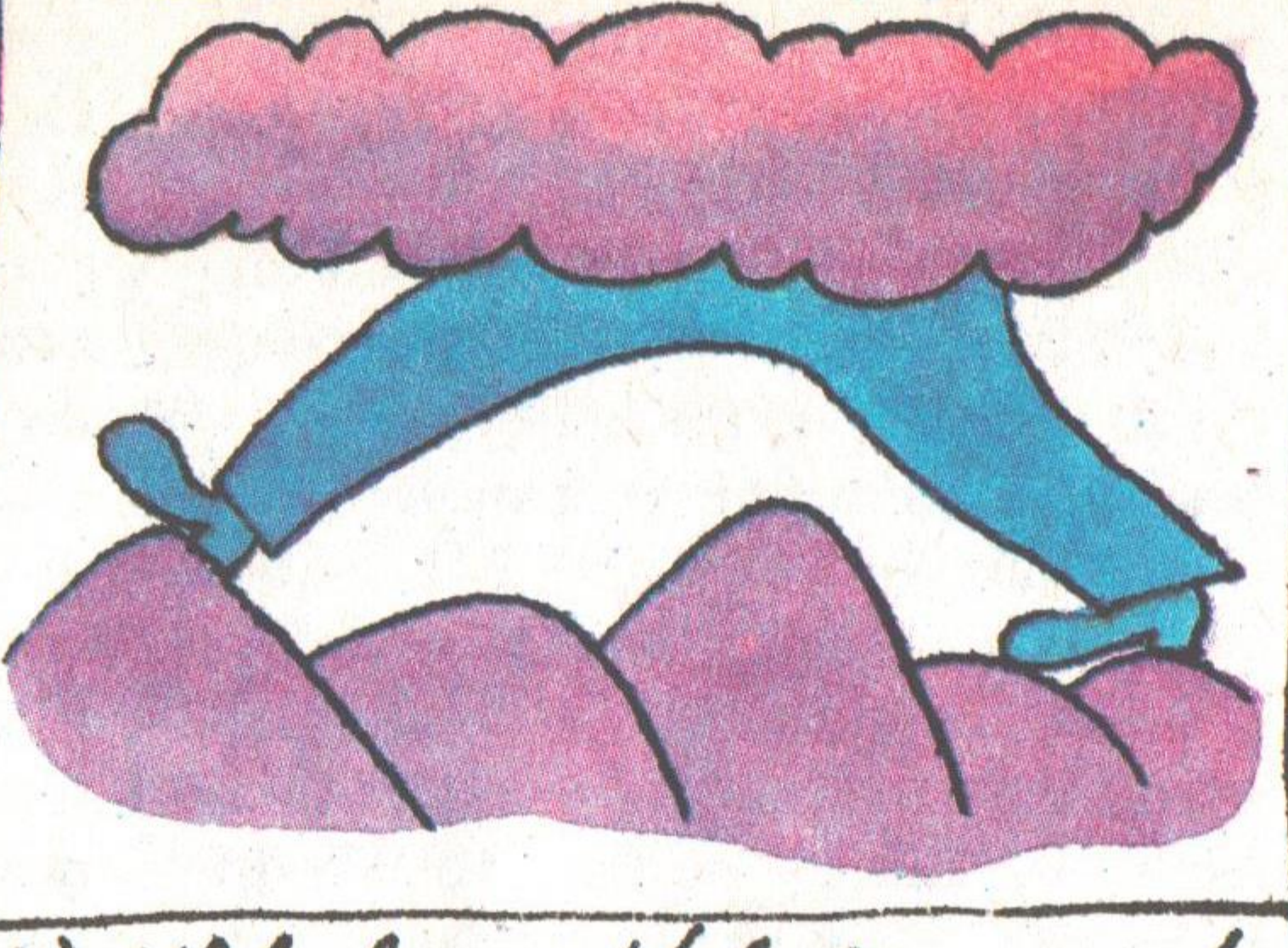

CEMENTOVA
ROZPRÁVKA
PISE A KRESIL: ONDREJ ZIMRA

1) Ked' boli na zemi
obvi, bolo dobre.

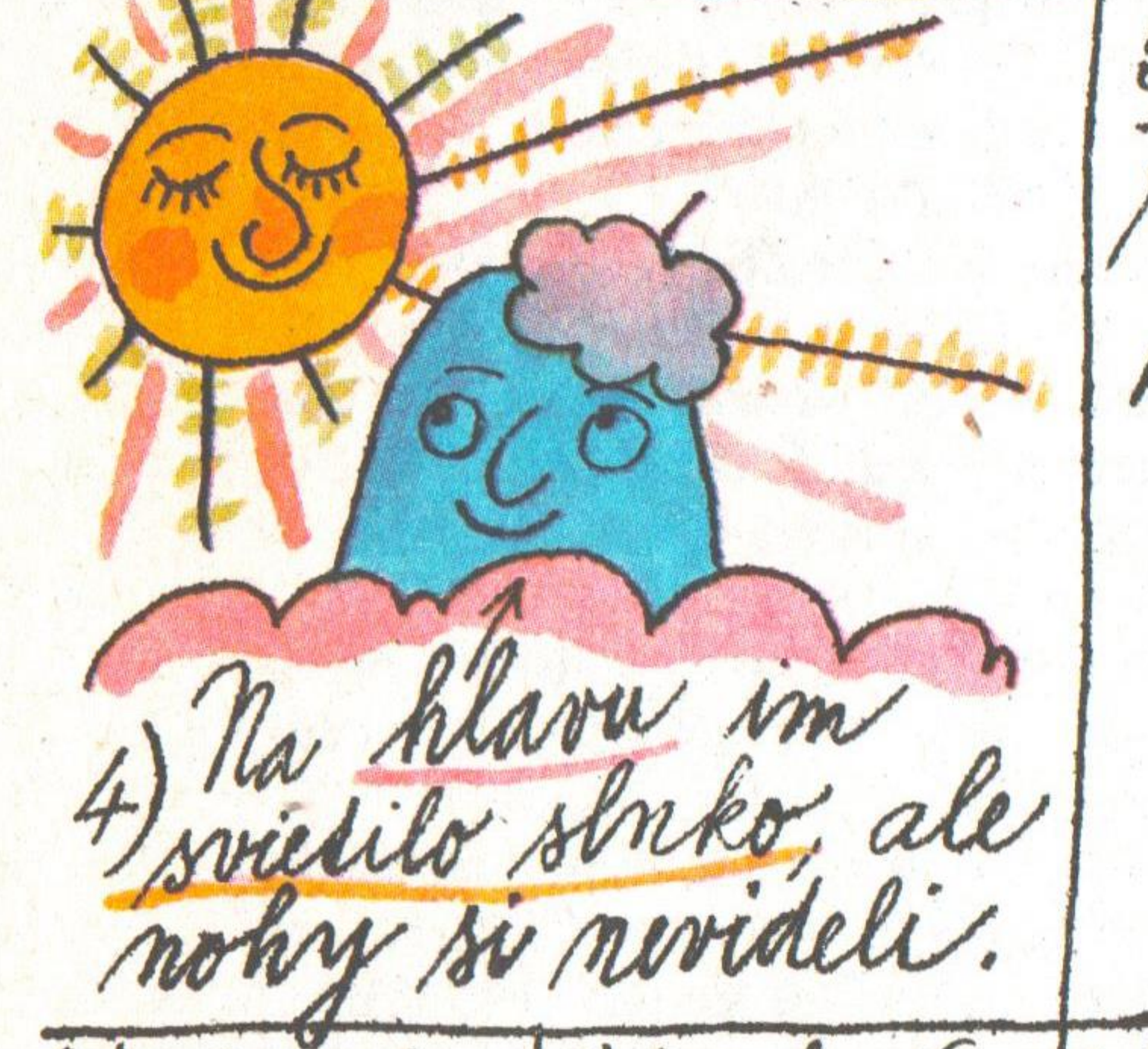
2) Všetko bolo blízko...

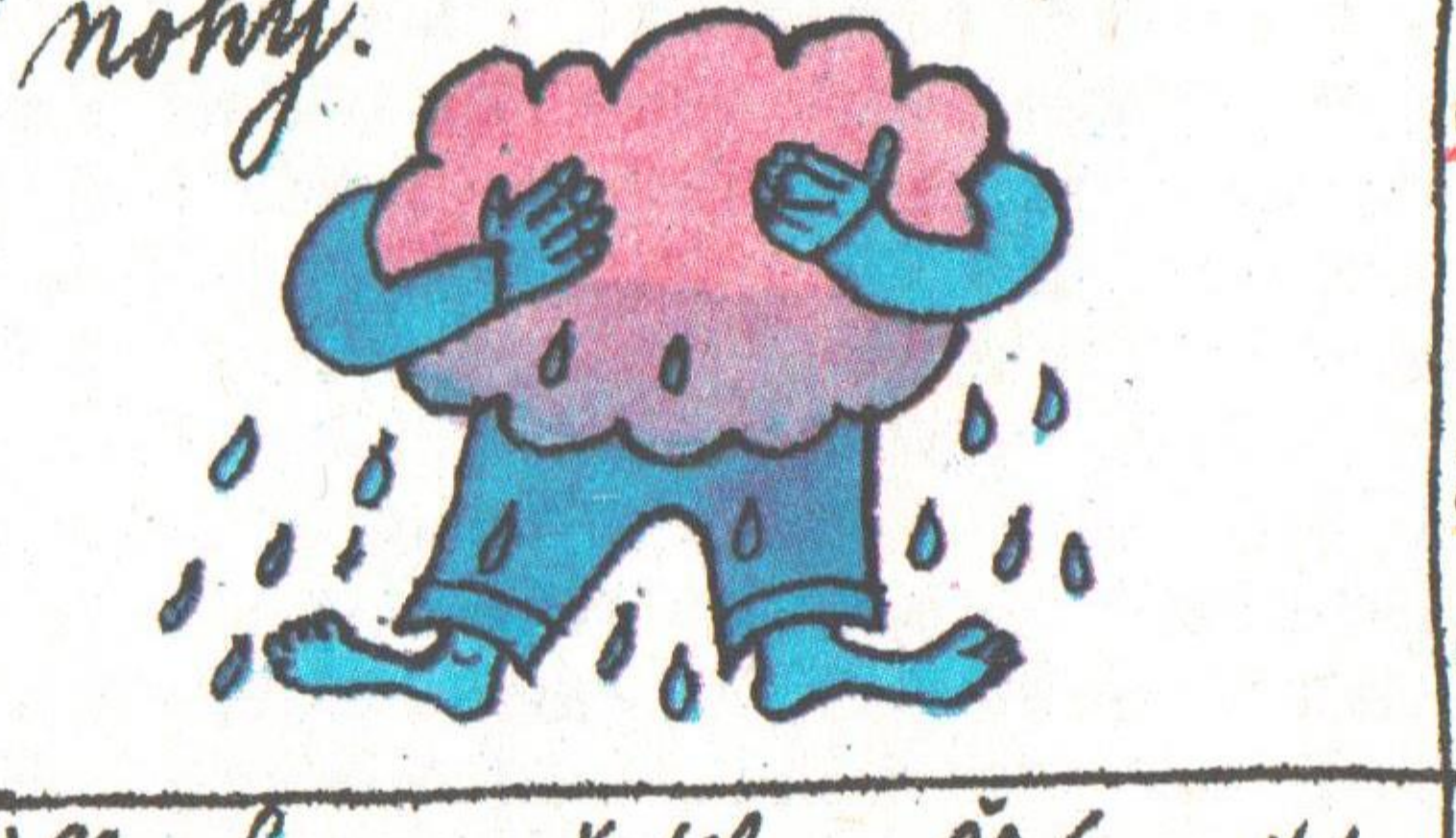
3) V tej dobe chodili po svele
draje obronaki kamaradi.

4) Na hlavu im
svietilo slnko, ale
nohy si nevideli.

5) Obklady sdiskali moenými
ručiskami, až z nich
pršalo. Tak si umývali
nohy.

6) Raz
pristúpil
Jerlach,
Bosoraka,
Daniela, ktorý
čakal na
bosorku
Danu!

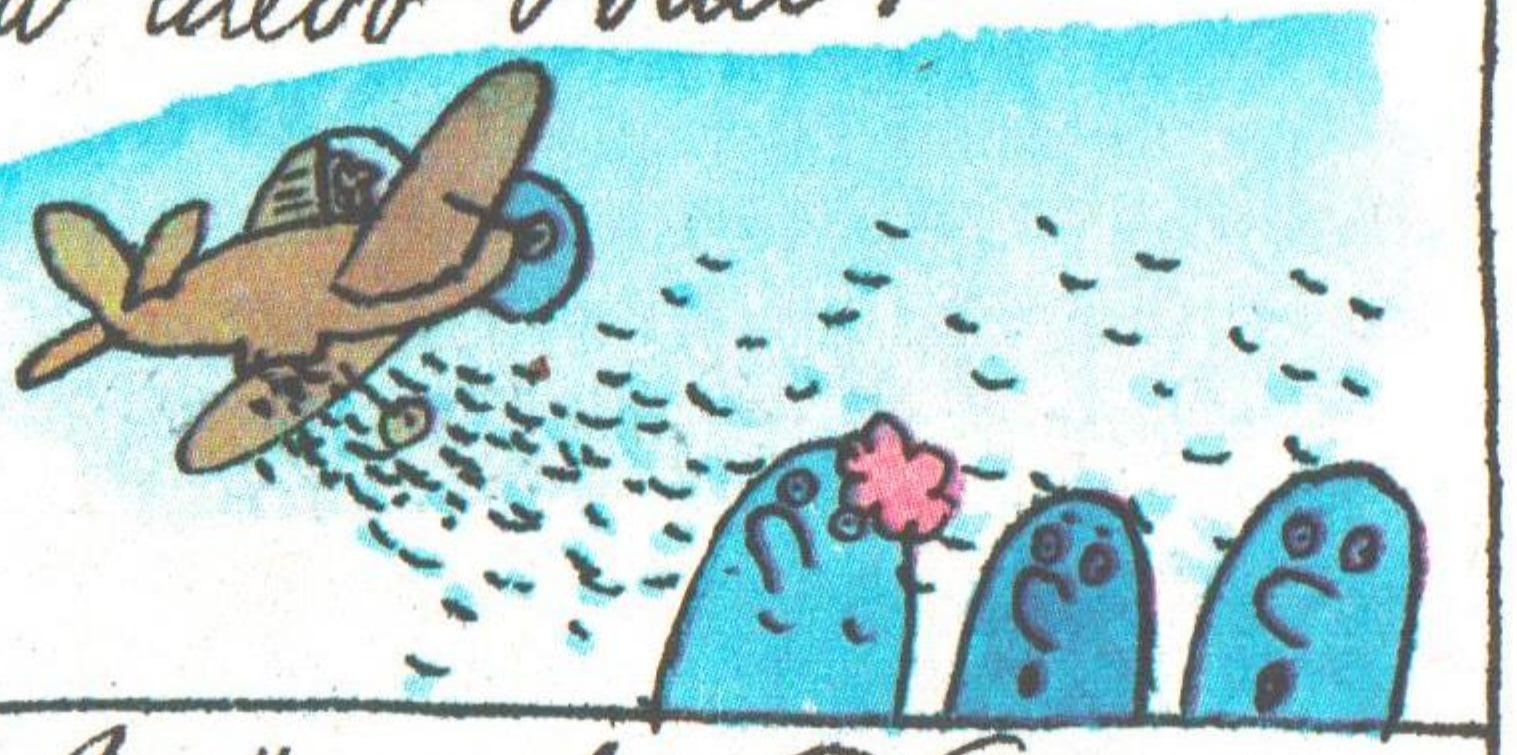

7) Daniel
vykeral podm
akto:

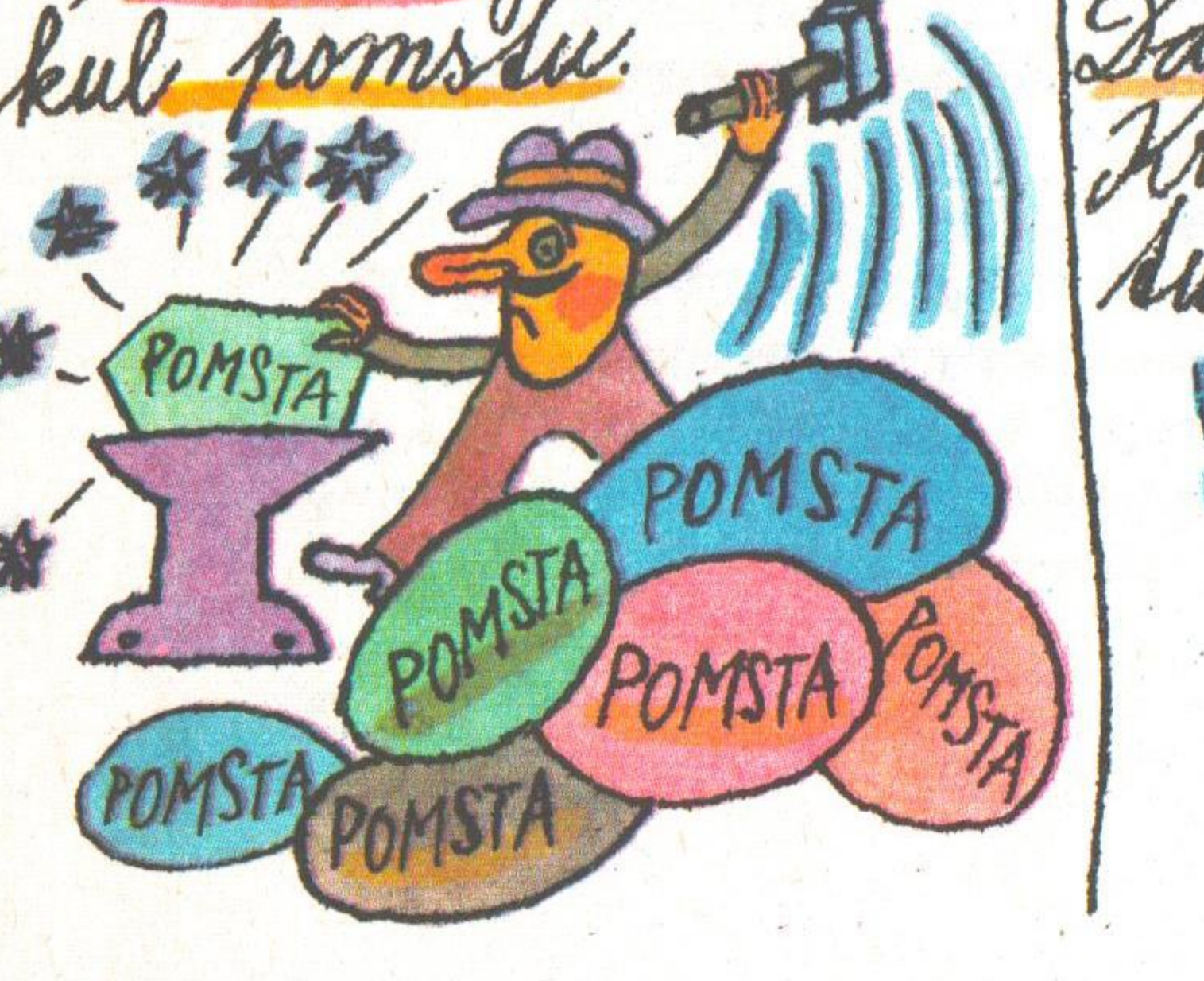

Samosrejme
ko bosoraku
mrzelo.

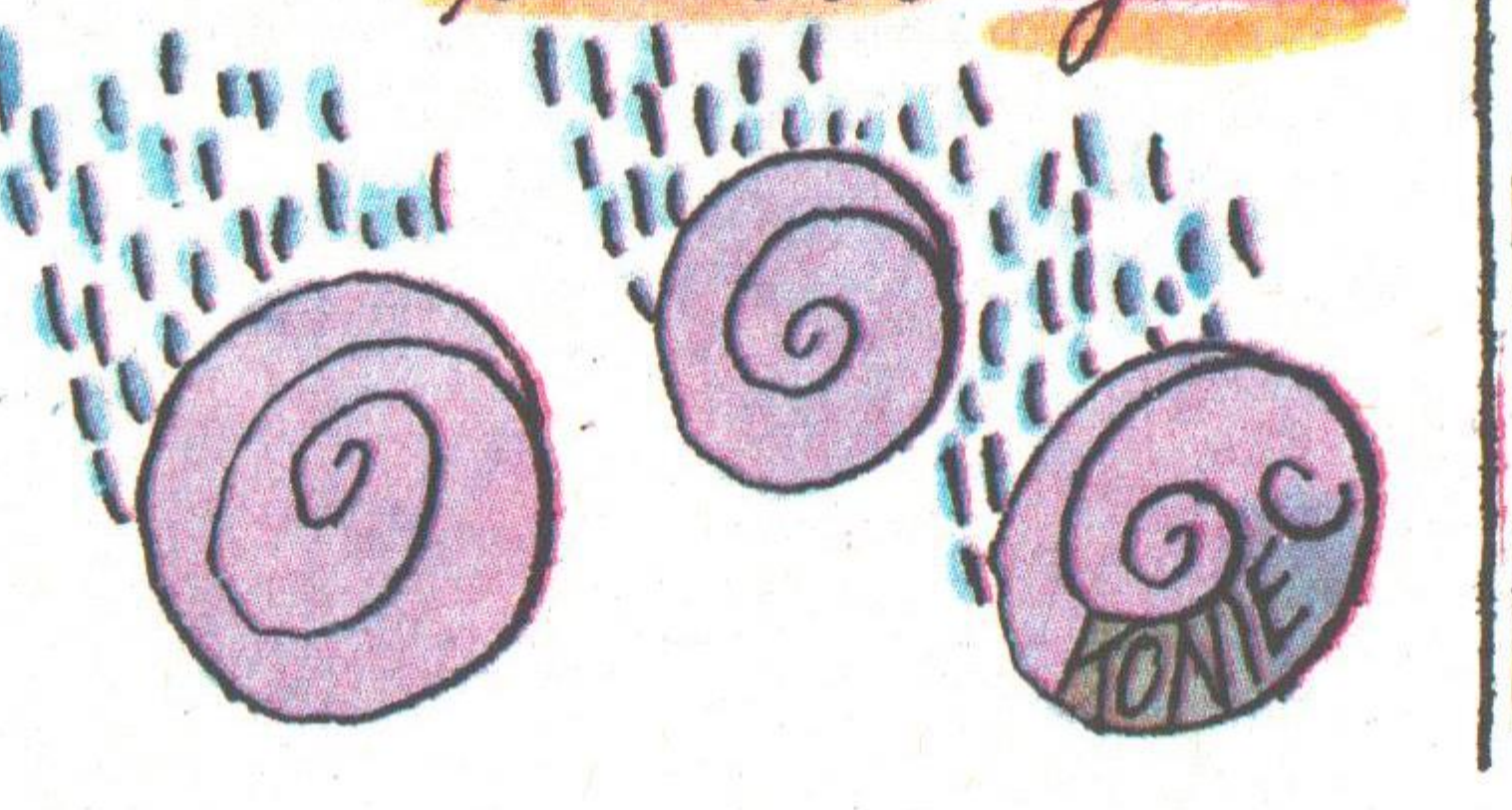
8) Bosorka Dana
bola mladá a
krásna a takto
sa mu
vysmievala:

9) Nešťastný bosorak
kuľ pomstu.

12) A čo robia Dana a
Daniel? Ploývajú na
Krivani a pušajú na
kuristov snehové gule.

10) Nazhromačdil veľké množstvo
cementu z Lietavskej Lúčky.
Na práškovacom lietadle
posypal Krivani, Lomnického
a Jerlacha. Ti sa čudovali
a hádali: „Čieho omeliak,
osa alebo ovad?“

11) Ked' srošku popršalo,
stuhli na kameni. Takto
sloja a čudujú sa dodnes:

